

XXV./II

Poletje 2023

ŠentRUPERT

Glasilo Občine Šentrupert

Glasilo izhaja štirikrat letno

Za občane Občine Šentrupert brezplačno

Jože Zupan ob izidu tretjega dela trilogije V obsegu minulih let
stran 9

Pogovor s prim. dr. Matjažem Lunačkom:
»Potreba po vzdrževanju in posredovanju vrednot je velika ...«
stran 27

Ob prazniku podelili občinska priznanja
stran 3

Županov uvodnik

***Spoštovane občanke in občani, obiskovalke in obiskovalci, spoštovani nagrajenci.**

V čast in veselje mi je, da vas lahko prvič kot župan pozdravim na prireditvi ob občinskem prazniku naše občine Šentrupert. V letu 2023 so se naša življenja počasi vrnila v ustaljene tirnice. Veseli me, da ste v veliki večini svoje individualne potrebe znali odriniti na stranski tir, v ospredje pa postavili pripadnost družbi in soobčanom, s tem pa ste širši družni skupnosti pokazali, da vam je mar za vsako življenje. Lahko rečem, da ste se izjemno izkazali.

Ob soočanju z različnimi izzivi se večkrat obrnemo na občino. A ta žal ne more vedno pomagati. Zato se včasih med nami pojavi dvom o pomenu občine. Pa vendar je samostojna občina edini merljivi pokazatelj razvoja in višanja kakovosti življenja ljudi. Zato se na tem mestu zahvaljujem vsem, ki ste pred sedemnajsti leti uspeli zagotoviti pogoje za nastanek Občine Šentrupert.

Če so glavne naloge občine opredeljene v Zakonu o lokalni samoupravi, pa splošna pristojnost omogoča občini, da prioritete določa s svojimi predpisi, ki se nanašajo na njene prebivalce, ob tem pa ne posega v pristojnost države in drugih občin.

Letos je naše navdušenje in pričakovanje praznovanja sicer nekoliko zadržano, vendarle pa moramo biti ponosni, saj je to praznik naše samostojne občine. Leto je za občino finančno zelo težko, saj moramo večji del denarja nameniti poplačilu neodložljivih obveznosti iz preteklosti, a z vzdržnostjo in odgovornim ravnanjem bomo že naslednje leto lažje zadihali in začeli uresničevati naložbe, ki so potrebne za kakovost življenja. Letos tako predvsem pripravljamo projekte, predvsem na področju vodooskrbe in cest, ki so pomembni za lokalno skupnost in jih bomo izvedli v prihodnjih letih. Pred nami je pomemben izziv: zadržati mlade v domačem okolju, saj so naša skupna prihodnost, zato moramo narediti vse, da zagotovimo ustrezne pogoje bivanja v lokalnem okolju, prav tako moramo ustvarjati prave pogoje za razvoj

podjetij. Od skupnih prizadevanj s so-delavci v občinski upravi pa je odvisna naša uspešnost pri črpanju evropskih in državnih razvojnih sredstev, ki jih za uspešno uresničevanje potreb v naši občini nujno potrebujemo.

Danes smo se zbrali tudi zato, da podelimo občinska priznanja – naziv častni občan, priznanje in listino Občine Šentrupert. Kategorije so različne, vse pa imajo skupni imenovalec. Tisto, zaradi česar naši nagrajenci tako izstopajo, da so bili predlagani za dobitnike priznanj. Čeprav so z različnih področij, na eni strani kultura in prosveta, na drugi naravoslovje in geologija, je odgovor pravzaprav zelo preprost: razdajanje za skupnost in prostovoljstvo. Zato naj nam bodo njihove življenjske zgodbe predvsem zgled in navdih, da bo naša skupnost še naprej tako živa in solidarna. Da se bomo tudi sami lažje odločili stopiti iz cone udobja in navidezne prezasedenosti, da bomo razvijali in krepili svoje talente in da bomo z veseljem in odgovornostjo sprejemali izzive in naloge, s katerimi bomo gradili in plemenitili našo skupnost.

Iskrene čestitke nagrajencem, prav vsem vam, spoštovane občanke in občani, pa čestitke za praznik in srečno.

Tomaž Ramovš, župan

**Govor župana na 16. slavnostni seji Občinskega sveta Občine Šentrupert s podelitvijo priznanj občine 2. junija 2023.*

Dosegljivost župana

telefon:

07 34 34 605

GSM:

041 772 538

e-pošta:

tomaz.ramovs@sentrupert.si

Spoštovane občanke, dragi občani Občine Šentrupert!

Dan državnosti obeležuje spomin na 25. junij 1991, ko je Slovenija postala neodvisna republika. Na ta dan sta bili sprejeti Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, sicer slavnostno razglašeni 26. junija na Trgu republike v Ljubljani.

Dan državnosti je praznik, ki nam jasno kaže na življenjsko moč našega naroda. Kaže nam na njegovo zmožnost, da se je v kritičnih trenutkih povezal v eno. Po več letih prizadevanj tako posameznikov kot generacij lahko danes vsi z veseljem ugotavljamo, da je bila odločitev leta 1990 za samostojno slovensko državo pravilna.

Ob dnevu državnosti vsem iskreno čestitam in vam želim prijetno praznovanje.

Tomaž Ramovš, župan

Beseda urednice

Sonce!

Na vrata trka poletje, najbrž ga vsi težko pričakujemo, saj nam pomlad ni postregla z obilico sončnih žarkov, zato pa so jih toliko več pokazali v šoli, župniji, društvih in drugih organizacijah. V zadnjih tednih se je zvrstilo precej dogodkov, ki so pritegnili obiskovalce in predvsem pokazali raznolikost aktivnosti na (skoraj) domačem pragu. Tisti, ki ste pravočasno poslali utrinke na e-naslov glasilo@sentrupert.si, boste še bolj z radovednostjo pogledali vsebino tokratne številke glasila. Ostali pa lepo povabljeni, da v prihodnje soustvarjate ta edinstveni dokument časa in kraja, ki ga imenujemo glasilo ŠentRUPERT.

Junjska številka je vedno praznična – zaključuje se šolsko leto, praznujemo rojstni dan države in seveda praznik občine. Veliko prostora namenjamo letošnjim prejemnikom občinskih priznanj s hvaležnostjo za opravljeno delo in upanjem, da bo njihovemu zgledu sledilo še več posameznikov, ki bodo po svojih močeh risali nasmeha na obraze soljudi. Dragi bralci, cenjene bralke, poletje je tudi čas, da se malo umaknemo od vsakdanjih obveznosti in ustvarjamo najdragocenejše spomine. Naj jih nastane čim več!

Petra Krnc Laznik, urednica
glasilo@sentrupert.si

Vabljeni, da soustvarjate vsebino glasila!

Vaše prispevke pričakujemo na e-naslov glasilo@sentrupert.si do vključno četrтка, 31. avgusta 2023.

Ob prazniku podelili občinska priznanja

Na praznični 2. junij so bila na 16. slavnostni seji občinskega sveta podeljena letošnja občinska priznanja. Občina Šentrupert je datum praznika izbrala v spomin na dan, ko je bila leta 1497 dokončana edinstvena gotška lepotica, cerkev sv. Ruperta. Šesti častni občan je Jože Brcar, priznanje je prejel dr. Jože Uhan, listino pa OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert.

Šesti častni občan Jože Brcar je ob tej priložnosti povedal: »Pravzaprav je zame to eno veliko priznanje, da so spoznali, da od mladosti lahko začneš in pomagaš družbi. Brez vsakega pomisleka sem delal, kar je bilo treba pomagati.« Tudi dr. Jože Uhan je bil hvaležen: »Sem izredno hvaležen za to pozornost, za to priznanje. Poskušamo skupaj ohraniti čim več bogate šentruperške dediščine, ki izginja izpred oči iz dneva v dan, izginja iz spomina, izginja iz zavesti.« Listino je v imenu OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert prevzel ravnatelj Jože Tratar: »To priznanje si štejem v čast. To ni priznanje samo za sedanje delo, sedanje generacije, ampak za delovanje vseh 40 let, odkar se šola imenuje po dr. Pavlu Lunačku. Je pa res, da smo se letos še posebej trudili, da izpostavimo ta jubilej, tako da smo se veliko ukvarjali na šoli s spominom na dr. Pavla Lunačka, in skušali vpeljati te vrednote, ki jih je predstavljal, v naš vsakdanjik.«

Častni občan

Občinski svet občine Šentrupert je na predlog odbora za priznanja sklenil, da naziv Častni občan Občine Šentrupert prejme Jože Brcar.

Jože Brcar se je rodil 21. avgusta 1935 in je ves čas tesno povezan z rodnim krajem. Že kot mladostnik se je vključil v družbeno življenje takratne krajevnne skupnosti, v kateri si je kar 28 let kot član sveta krajevnne skupnosti prizadeval za izboljšanje cestne infrastrukture in oskrbe s pitno vodo. Na področju kulturne dediščine pa je pomemben njegov prispevek pri urejanju graščine in Muzeja kmečkega orodja na Veseli Gori.

Kot aktiven prostovoljec je bil dolga desetletja gradnik skupnosti, njena gonilna sila. Iskal in našel je načine, da bi spodbujal pozitivne spremembe tako na področju gasilstva, vinogradništva, dobrotelosti kot tudi kulture. Vodila

Jože Brčar je prejel naziv častni občan Občine Šent Rupert za 65-letno delo na gospodarskem, turističnem in kulturnem področju, še posebej za izboljšanje cestne infrastrukture in vodooskrbe v nekdanji krajevni skupnosti, za skrb za graščino na Veseli Gori in za spodbujanje in podpiranje društvenega življenja, tako na gasilskem in humanitarnem kot tudi turističnem in kulturnem področju. S somišljeniki je izboljševal kakovost življenja v lokalni skupnosti, s tem pa povečeval prepoznavnost Šent Ruperta.

sta ga izreden čut pripadnosti Šent Rupertu in želja, da bi hitreje napredoval tako gospodarsko kot kulturno. Pri tem je gradil trdno mrežo medsebojne podpore in prijateljstva.

Skoraj tri desetletja je varnost, zaščito in solidarnost spodbujal preko Gasilskega društva Šent Rupert, še dlje, 40 let se je kot prostovoljec nesebično razdal pomoči potrebnim v okviru krajevnih organizacij Rdečega križa; bil je ustanovni član turističnega in vinogradniškega društva, po njegovi zaslugi pa je Šent Rupert bogatejši za kar dva pevski zbora – Moški pevski zbor vinogradnikov Šent Rupert in Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šent Rupert.

Vsako njegovo dejanje je bilo usmerjeno v pomoč pri izboljševanju kakovosti življenja ljudi, zagotavljanju pomoči tistim v stiski, s svojim zgledom pa je navduševal somišljenike in sodelavce ter krepil socialno vez med sokrajani. Po njegovi zaslugi so se na eni strani razvijale nove, na drugi pa se ohranjajo stare tradicije, kultura in vrednote kraja. Vedno se je izkazal kot odličen organizator, odlikovali sta ga skromnost in neizmeren zanos pri sodelovanju v vseh aktivnostih. S svojim delom je kraju in občini nasploh odtisnil neizbrisni pečat.

Priznanje Občine Šent Rupert 2023

Občinski svet občine Šent Rupert je na predlog odbora za priznanja sklenil, da priznanje Občine Šent Rupert v letu 2023 prejme dr. Jože Uhan.

Jože Uhan je otroštvo v Šent Rupertu preživel z brati Vikijem, Markom in Janezom, želja po novih znanjih in izobraževanju pa ga je odpeljala v Ljubljano, kjer je diplomiral s področja hidrogeologije, kasneje pa z magistrskim in doktorskim delom dodal še geokemijo in zaokrožil področje celovitega raziskovanja podzemnih voda.

Svojo poklicno pot je začel v raziskovalnih projektih Geološkega zavoda Ljubljana, kasneje Inštituta za geologijo, geotehniko in geofiziko. Nato se je zaposlil v Hidrometeorološkem zavodu Republike Slovenije, kasneje Agenciji Republike Slovenije za okolje, bil je tudi svetovalec vlade. Osrednje področje raziskovanja je bilo vprašanje vodne bilance Slovenije in ocena količinskega obnavljanja podzemne vode.

Poleg poklicnega raziskovalnega področja pa dolga leta neguje domoznanstvo. Za občinsko glasilo Šent Rupert že več kot dve desetletji redno pripravlja prispevke o manj poznani, pozabljeni, podcenjeni ali spregledani dediščini

tega dela Mirnske doline, pri čemer snov črpa tako iz pogovorov z domačini kot s strokovnjaki z različnih področij. Prav zato je tudi osebnost Rastoče knjige Občine Šent Rupert.

Dr. Jože Uhan je prejel Priznanje Občine Šent Rupert za znanstvenoraziskovalne dosežke na področju podzemnih voda ter za dolgoletno predstavljanje dediščine Mirnske doline in še posebej Šent Ruperta v občinskem glasilu.

Listina Občine Šent Rupert 2023

Listino Občine Šent Rupert za leto 2023 prejme Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šent Rupert. Listino je prevzel ravnatelj Jože Tratar.

Pred štirimi desetletji, leta 1983, je šola v Šent Rupertu dobila ime po izjemnem Šentruperčanu, zdravniku, ki je pri partizanskem bojevanju razvil in uveljavil svoj koncept konspirativnih bolnišnic, po vojni pa v porodništvu in ginekologiji utemeljil sodobno medicinsko doktrino, s katero je med drugim razvil omrežje dispanzerjev za zdravstveno in socialno varstvo žena, mater in otrok ter dvignil odstotek porodov v bolnišnicah ter zmanjšal umrljivost mater in otrok ob porodu.

Doktor Pavel Lunaček je veljal za človeka visoke srčne kulture, odlikovali so ga tovarištvo, skrb za objektivnost in razgledanost, skromnost in želja pomagati. Vse te odlike neguje tudi šola, ki je vse od 80-ih let prostor srečevanja in odmevnejših prireditev, hkrati pa tudi galerija s kar petimi stalnimi razstavami, ki poudarjajo človekovo ustvarjalnost, edinstvenost in predvsem željo po znanju.

Župan Občine Šent Rupert je podelil listino Občine Šent Rupert Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka Šent Rupert ob 40-letnici poimenovanja šole po velikem rojaku visoke srčne kulture, katerega vrednote vsa leta neguje tudi šola.

Letošnja osrednja slovesnost ob občinskem prazniku je bila tudi sicer posvečena dr. Pavlu Lunačku, zato je bil osrednji govornik mag. Peter Požun, poslovni direktor Ginekološke klinike UKC Ljubljana, ki je predstavil predvsem Lunačkovo poklicno pot in poudaril njegove zasluge, da sta porodničarstvo in ginekologija v Sloveniji danes na tako visokem nivoju, ob tem pa se je dotaknil tudi njegove povezanosti z rodnim krajem: »V spominih, ki so ostali, dostikrat omenja pokrajino,

iz katere je izšel. Morda je ta pokrajina tudi vplivala nanj, da je bil na nek način umirjen, razmišljujoč človek, tudi velik človekoljub, odprt za nove zadeve, izjemno komunikativna osebnost.«

Posebno čestitko je pobudniku ustanovitve in nekdanjemu sopevcu, novemu častnemu občanu, posvetil Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šent Rupert z zborovodkinjo Duško Lah Peček, z izbranimi glasbenimi melodijami pa so prireditev, ki jo je povezovala Petra Krnc Laznik, dopolnili učenci in učenki Glasbene šole Trebnje, ki sta jih na nastop pripravila Sara Zajc in Igor Hribar.

P. K. L., foto: Studio Praprotna

O delu Občinskega sveta Občine Šentrupert

Občinski svet Občine Šentrupert se je od zadnjega oglašanja v občinskem glasilu sestal na dveh rednih sejah.

Na aprilski seji v gasilskem domu sv. Rok na Dolenjih Jesenicah je občinski svet imenoval na nadomestnih volitvah izvoljenega g. Aleša Repovža za občinskega svetnika za mandatno obdobje 2022–2026. Tako je občinski svet postal polno številčen, torej 9-članski.

Občinski svetniki so na tej seji sprejeli obvezno razlago OPPN Poslovna cone Prelesje, idejno zasnovo za ureditev prostora za raztros pepela in razširitev pokopališča v Šentrupertu, seznanili so se s spremembo cene storitve obdelave odpadkov izvajalca, JP Vok Snaga, ki vpliva na skupni znesek storitev ravnanja z odpadki za uporabnike, za katere

je račun, ki ga prejmejo od JP Komunale Trebnje, od prej veljavne cene višji za 0,04 EUR. Občinski svet se je seznanil tudi s projektno nalogo Programska izhodišča in načrtovalske smernice za celostno urejanje zunanjega prostora OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, ki jo je novembra 2022 izdelalo Društvo Pazi!park in se odločil, da Občina fazno pristopi k celostnemu urejanju zunanjega prostora osnovne šole, seveda z ustreznimi projektno dokumentacijo.

Občinski svet se je seznanil z zaključnim računom Občine Šentrupert za leto 2022 in sprejel proračun Občine Šentrupert za leto 2023.

6. redna seja Občinskega sveta Občine Šentrupert je bila maja v gasilskem domu Zabukovje, na njej pa so se občinski svetniki seznanili z letnimi poročili javnih zavodov, z letnim poročilom o rednem vzdrževanju občinskih cest v občini Šentrupert za leto 2022, obravnavali in potrdili so prvo novelacijo dokumenta identifikacije investicijskega projekta »Izgradnja raziskovalne vrtine v Kamnju«, potrdili so dokument identifikacije investicijskega projekta »Z okolju prijazno infrastrukturo do urejenega podežolja«, ki je namenjen ureditvi štirih avtobusnih postajališč v občini Šentrupert v okviru projekta LAS Dolenjska in Bela krajina. Občinski svet je obravnaval in se strinjal z Dokumentom identifikacije investicijskega projekta in Investicijskega programa za obvoznico Mirna (prestavitve regionalne ceste R1-215/1162 Trebnje-Mokronog), ki je načrtovana kot povezovalna dvopasovna cesta. Namen ureditve nove cestne povezave je izboljšati prometne in bivalne razmere v naselju Mirna ob sedanji regionalni povezavi. Občinski svet je obravnaval tudi posamične programe upravljanja z nepremičnim premoženjem ter sprejel sklep o redni uskladitvi cen storitve »Pomoč na domu«, ki je od 1. junija 2023 za uporabnika ob delavnikih in sobotah 5,52 EUR na uro, ob nedeljah 8,56 EUR ter ob praznikih in dela prostih dnevih 9,56 EUR. Subvencija iz proračuna občine Šentrupert je znaša 63 %, kar ob novih cenah pomeni ob delavnikih in sobotah 15,88 EUR, ob nedeljah 21,04 EUR ter ob praznikih in dela prostih dnevih 22,75 EUR. Ob tem je treba omeniti še subvencijo iz proračuna RS, ki je za vse dneve 3,80 EUR, ter oprostitve stroška strokovne priprave v znesku 1,95 EUR. Skupaj z osnovnošolci ter njihovimi učitelji smo se veselili praznika Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert ter pomežiknili prihajajočim počitnicam. Poletni dnevi prinašajo nove dogodke in sproščenost, zato želimo vsem občanom prijetno in doživetij polno poletje.

Anne Marie Valentar,
direktorica občinske uprave

JAVNI POZIV

ZA SUBVENCIONIRANJE MALIH KOMUNALNIH ČISTILNIH NAPRAV NA OBMOČJU OBČINE ŠENTRUPERT V LETU 2023

Občina Šentrupert je na spletni strani in oglasni deski Občine Šentrupert objavila javni poziv za subvencioniranje malih komunalnih čistilnih naprav na območju občine Šentrupert v letu 2023.

Vlogo za dodelitev sredstev lahko zainteresirani vložite **do porabe sredstev oz. najkasneje do vključno 30. septembra 2023.**

Dodatne informacije v zvezi z javnim pozivom lahko dobite na občinski upravi Občine Šentrupert ali pa pošljete vprašanje po elektronski pošti na naslov obcina@sentrupert.si.

Spremembe in dopolnitve Občinskega prostorskega načrta Občine Šentrupert

Postopek priprave Odloka o petih spremembah in dopolnitvah občinskega prostorskega načrta Občine Šentrupert (5SD OPN), ki obsega samo posamezna območja, se nadaljuje s pridobivanjem prvih mnenj 21 nosilcev urejanja prostora na objavljeni osnutek odloka izdelovalca podjetja Urbi d.o.o. Do sedaj je prispelo 14 mnenj. Po prejemu mnenja Direkcije za vode se bo postopek nadaljeval z dopolnitvijo osnutka ter njegovo javno razgrnitvijo in javno obravnavo. Med 30-dnevno javno razgrnitvijo bo vsa zainteresirana javnost pozvana, naj na dopolnjen osnutek odloka poda pripombe in predloge, na katere bodo sprejeta stališča do pripomb. Predlog odloka bo objavljen, nanj pa bodo nosilci urejanja prostora podali drugo mnenje. Po prejetih vseh pozitivnih drugih mnenjih bo odlok obravnavan ter sprejet na občinskem svetu in objavljen v uradnem glasilu. Ker se v postopku 5SD OPN obravnava sprememba namenske rabe samo

za posamezna območja in uskladitve odloka glede na sprejeto zakonodajo o urejanju prostora in zakonodajo, ki ureja gradnjo, bo Občina Šentrupert s postopkom sprememb in dopolnitev za celotno občino začela po pripravljenih strokovnih podlagah. Zato bo Občina Šentrupert še do konca septembra 2023 sprejemala pobude lastnikov zemljišč za spremembo osnovne namenske rabe zemljišča in spremembo podrobnejše namenske rabe zemljišča. Občina tako poziva lastnike zemljišč, da vloge lahko še vedno oddajo. Obrazec za oddajo vloge za spremembo namenske rabe prostora je dostopen na internetni strani Občine Šentrupert. Del vloge je tudi potrdilo o plačilu takse za obravnavo zasebnih pobud za spremembo namenske rabe prostora, katere višina je določena v Odloku o določitvi takse za obravnavanje zasebnih pobud za spremembo namenske rabe prostora in stroškov lokacijske preveritve v Občini Šentrupert

(Uradno glasilo e-občina, št. 10/2018). Strokovne podlage bodo pripravljene na podlagi analize stanja v prostoru in razvojnih potreb, v katerih se določijo usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture. Pripravljena bo urbanistična zasnova Šentruperta in ureditvena območja za 25 naselij.

Vse pobude za spremembo in dopolnitev občinskega prostorskega načrta pošljete na naslov Občina Šentrupert, Šentrupert 5, 8232 Šentrupert ali na elektronski naslov obcina@sentrupert.si do vključno 30. septembra 2023.

Tanja Šiško Bevec,
višja svetovalka za okolje in prostor

Obvestilo lastnikom zemljišč ob občinskih cestah

Občina Šentrupert in Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pozivata vse lastnike zemljišč ob občinskih cestah, da uredijo žive meje, grmovnice in drugo rastlinje tako, da ne bo segalo na cesto in oviralo preglednosti na občinski cesti ter da dosledno spoštujejo določila Zakona o cestah (Uradni list RS, št. 132/22, 140/22 – ZSDH-1A in 29/23), predvsem 110. člena, ki določa, da v območju križišča občinskih cest ali v območju cestnih priključkov na občinsko cesto ter na notranjih straneh cestnih krivin ni dovoljeno vzpostaviti kakršne koli vegetacije ali postaviti objekte, naprave in druge predmete ter

storiti kar koli drugega, kar bi oviralo preglednost cest, križišča ali cestnega priključka.

Glede na določbe 10. in 11. člena Pravilnika o rednem vzdrževanju občinskih cest (Uradni list RS, št. 38/16 in 132/22 – ZCes-2) lahko, če preglednost in prometna varnost nista zagotovljeni, koncesionar rednega vzdrževanja občinskih javnih cest v okviru pregledniške službe opravi redno vzdrževanje vegetacije, zlasti obsekovanje in obrezovanje rastlinja, za zagotovitev vidnosti prometne signalizacije v preglednem polju in pregledni bemi, ročno košnjo v preglednem polju in zagotavljanje prostega profila ceste.

V zvezi z navedenim v izogib nadaljnjim nevšečnostim naprošamo vse lastnike zemljišč ob občinskih javnih cestah, naj redno skrbijo za obsekovanje in obrezovanje živih mej in ostalega rastlinja na svojih zemljiščih in s tem omogočijo varen promet, sicer bo pregledniška služba ravnala skladno z zgoraj navedenimi pristojnostmi.

Občina Šentrupert in Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Nadaljevanje aktivnosti za izboljšanje vodooskrbe v občini Šentrupert

Občinski svet Občine Šentrupert je na 6. redni seji 17. maja 2023 obravnaval in potrdil prvo novelacijo Dokumenta identifikacijske investicijskega projekta Izgradnja raziskovalne vrtine v Kamnju, maj 2023, ki je investicijska podlaga za nadaljevanje aktivnosti za izboljšanje vodooskrbe za naselje Šentrupert.

V sušnejših mesecih leta načrtujemo črpalni preizkus, za katerega predvidevamo, da bo pokazal izdatnost nove razi-

skovalne vrtine v Kamnju in vodonosnika pod njo ter morebitno povezanost med vodonosnikoma obstoječe in nove vrtine. Pred izvedbo preizkusa je potrebna izgradnja električnega priključka, ki bo črpalki zagotavljal stalen vir napajanja z električno energijo in posledično relevantnejše rezultate, kot če bi preizkus izvedli z agregatom. Zato smo lastnikom zemljišč, po katerih je predvidena gradnja električnega priključka, že poslali predlog služnostne pogodbe. Po podpisu pogodb sledi izbor izvajalca in izvedba črpalnega preizkusa. Če bodo rezultati dobri, lahko nadaljujemo aktivnosti za izgradnjo črpalne vrtine in povezovalnega vodovoda do obstoječega vodohrana v Kamnju. Z upravljavcem javnega vodovodnega omrežja v občini Šentrupert, s podjetjem

Komunala Trebnje d.o.o., pa načrtujemo rekonstrukcijo dotrajanega vodovoda Puščava–Prelesje in Breg–Rožna dolina. Ocenjena vrednost obeh investicij, ki izhaja iz Predloga investicijskega vzdrževanja za leto 2023, ki ga je 24. novembra 2022 pripravila Komunala Trebnje d.o.o., je 259.000 EUR.

Do konca leta 2023 naj bi Občina uredila služnosti za namen gradnje in vzdrževanja vodovoda na potrebnih zemljiščih, kar je pogoj za začetek izvedbe, načrtovane v naslednjih letih.

Alja Rabzelj,
višja svetovalka za investicije

Ureditev krožišča v Prelesju

Vsi zasebni lastniki zemljišč, ki jih tangira ureditev krožišča v Prelesju, so sprejeli ponudbe Direkcije RS za infrastrukturo za odkupe delov zemljišč oziroma ureditve služnosti, v postopku je sklepanje pogodb. Ker glede na predpise ureditev deloma financira Občina Šentrupert, je Občinski svet Občine Šentrupert na 6. redni seji 17. maja 2023 pooblastil župana Tomaža Ramovša za pridobitev zemljišč,

ki jih DRSI potrebuje za krožišče Prelesje. Potrebna je le še ureditev pravice graditi na dveh zemljiščih v upravljanju Občine Šentrupert, zato je občinski svet na isti seji obravnaval tudi posamični program upravljanja s stvarnim premoženjem, in sicer predlog vknjižbe lastništva v korist Občine Šentrupert na zemljiščih s parc. št. 2530/3 in 2840 k. o. 1398 Bistrica ter vzpostavitev statusa grajenega javnega

dobra lokalnega pomena, ki se v zemljiški knjigi zaznamuje po pravnomočnosti ugotovitvene odločbe občinske uprave. Po zaključku vpisa v zemljiško knjigo bo možna sklenitev služnostne pogodbe za predvidene posege na navedenih zemljiščih.

Alja Rabzelj,
višja svetovalka za investicije

Ureditev krožišča v Slovenski vasi

17. maja 2023 je bil v prostorih Občine Šentrupert sestanek, na katerem smo predstavili rešitev ureditve krožišča v Slovenski vasi, na km 8.450 na R1-215/1162 Trebnje–Mokronog, vključno s posegi na zemljiščih podjetij Šoko d.o.o. in Uprom d.o.o. Na sestanku so

bili prisotni predstavniki obeh podjetij, predstavnik DRSI, predstavniki DRI d.o.o., predstavniki projektanta GPI d.o.o. in predstavniki Občine Šentrupert. Nova rešitev vključuje dostop po obstoječem priključku z regionalne ceste v km ca 8.300, predstavniki obeh podjetij pa

so se do predstavljene rešitve morali opredeliti do 20. junija 2023.

Alja Rabzelj,
višja svetovalka za investicije

Občinska čistilna akcija 2023

V soboto, 25. marca 2023, je bila občinska čistilna akcija. Vreme je bilo slabo, zato so bile nekatere aktivnosti tudi v nedeljo. Posamezna društva in posamezniki so očistili dele občine, po nekaterih lokacijah pa so se akciji pridružili aprila.

Iz Zabukovja so nam sporočili, da se je nabralo kar nekaj odpadkov. Predvsem so bili to lončki, plastenke in pločevinke in nekaj manjših kosovnih odpadkov. Okolica ob lokalni cesti od Sotle do Gornjega Zabukovja je spet čista.

»Nikoli ne dvomi, da majhna skupina razumnih, predanih prebivalcev lahko spremeni svet,« je izjavila antropologinja Margaret Mead. S temi mislimi se je akciji pridružila tudi naša OŠ. Verjamejo v moč skupnosti, še posebej, ko gre za skrb za čisto okolje. Zato so z veseljem pobrali smeti okoli šole, po Šent-

rupertu in okolici. Čeprav je količina v naravo odvrženih odpadkov za odtenek manjša kot v preteklosti, polne vreče pobranih smeti povedo svoje. Učenci so se akcije lotili z veliko dobre volje

in odgovornosti za zdravo okolje ter na koncu ugotovili, da so naredili izjemno dobro delo – zase in za skupnost.

Primož Primec

Jože Zupan ob izidu tretjega dela trilogije V objemu minulih let Življenje moraš imeti rad

V okviru 16. praznika Občine Šentrupert je bila v galeriji Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert predstavitev tretjega dela trilogije profesorja Jožeta Zupana V objemu minulih let. Dogodek je bil sproščeno slavnosten, profesor Zupan pa je bil pred napolnjeno dvorano iskren in iskrov. Vsaj malo žlahtnosti večera sva poskušala strniti v pogovoru, ki je sledil.

Knjigama V objemu besed in V objemu življena se je pridružila V objemu minulih let, čestitke ob prazničnem dogodku! Kako se zadnji del trilogije razlikuje od prvih dveh?

Vsi deli trilogije so sorodno zasnovani; osrednji del predstavljajo že objavljeni članki v določenem obdobju. Vsak uvodni del je avtobiografsko zasnovan – vse je vezano na dolino mojega otroštva – Gorenjsko. Tako prvi del predstavlja življenje do prihoda v Šentrupert; drugi del predstavlja sodelovanje pri ljubiteljski dejavnosti – amatersko gledališče; za posladek je lastnoroden zapis, saj imam razpoznavno pisavo. Tretji del je poleg zgodbe o očetu predstavljen še s kratkim uvodnim in sklepnim zapisom.

Nekaj je gotovo. Družina vam je sveta. Kakšen pečat je pustila primarna družina?

Če je družina gnezdo ljubezni, se vse težave dajo omiliti. Treba je imeti varen pristan in življenje kljub preizkušnjam zmaguje.

Vaša ustvarjena družina pa je sodelovala tudi pri ustvarjanju knjige, obe hčeri sta bili močno vpeti, gotovo je veliko pripomogla tudi Danica. Kako pomembno je za vas družinsko soustvarjanje? Na predstavitvi smo slišali, da ste tri napake odkrili, ko je šla knjiga že v tisk ...

Čeprav sprva ni bilo načrtovano, je knjiga nastala kot plod sodelovanja. Ker sem imel zadnje mesece težave z vidom, je bilo lektoriranje v domeni žene Danice. O lektoriranju pa še tole: če še tolikokrat tekst prebereš, se kakšna napaka izmuzne. Če ob ponovnem branju odkriješ tri pomanjkljivosti, je vredno ponovno prebrati.

da je vsak sodelavec odbora dobil moje 'objeme'.

Velik vtis na bralca naredijo tudi fotografije. Kako ste jih zbrali in izbrali?

Fotografiranje je družinska ljubezen, a - žal - je pri meni to preteklik. Še vedno rad svetujem za kakšen motiv; sam sem 'zastopan' s posnetki iz daljne preteklosti. Že dolga leta imam nava-do, da so novoletna voščila v unikatni obliki in takšni fotografski posnetki imajo mesto tudi v knjigi. Sprva so prevladovali posnetki, povezani s kulturno dediščino, v zadnjem času prav pridejo tudi pogledi na rože z domačega vrta. Največ fotografij je prispevala Damjana in tudi njena hči Alma; ujeli smo še dva Tadejina posnetka.

Pomemben delež je imela hčerka Tadeja, ki ni bila zadovoljna, da bi knjiga izšla v samozaložbi, pač pa je 'posodila' ime svoje založbe. Tandem Tadeja, oblikovalec Jožko Pavlič in jaz smo poskrbeli, da je izšla nadvse privlačna knjiga, za izvirno naslovnico je zaslužna hčerka Damjana. Po stari navadi je poskrbelo Društvo Bralna značka,

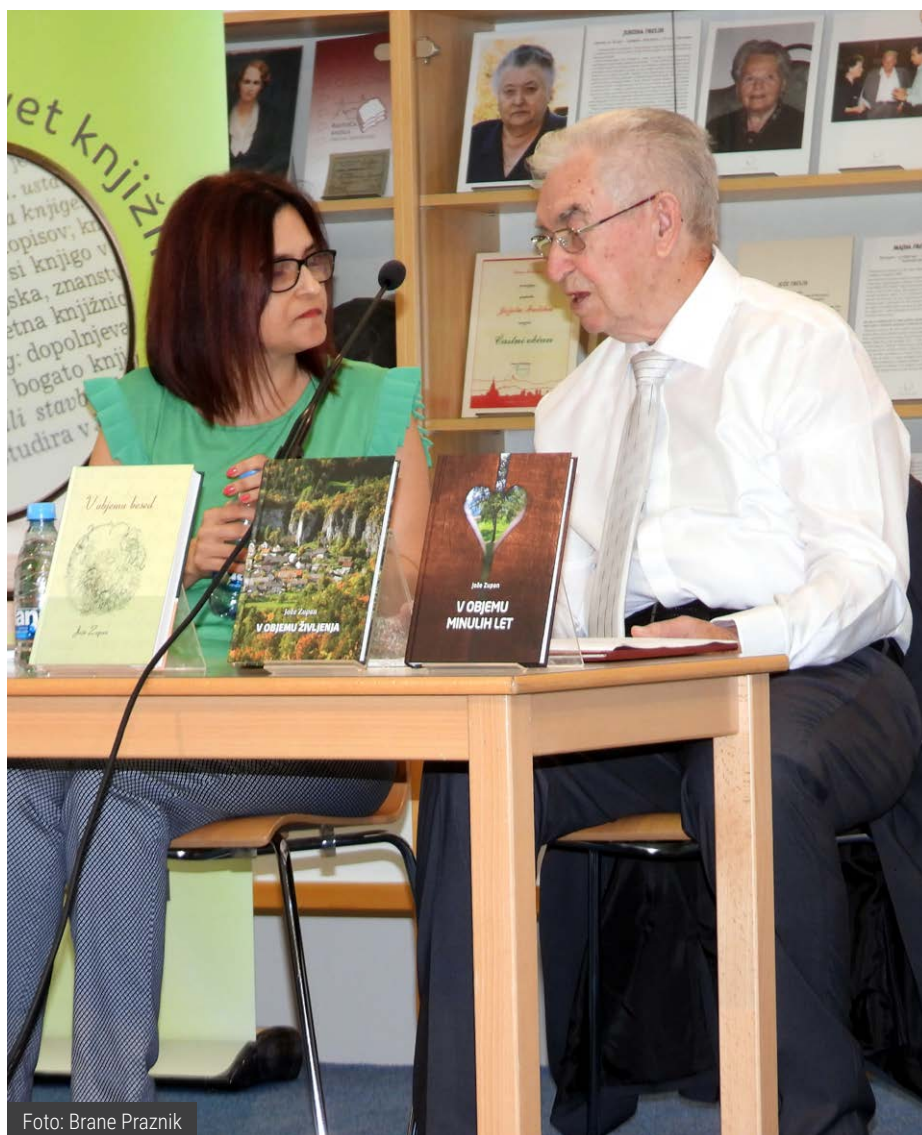

Foto: Brane Praznik

Letos praznujemo 40 let poimenovanja šole po dr. Pavlu Lunačku, prosim, spomnite nas, kako je prišlo do poimenovanja.

Pred 40 leti so bila živa prizadevanja, da naj bi vsaka šola imela svoje ime. Bil sem mentor pionirske organizacije in s pionirji smo se odločili, da naj bi na šoli odkrili ploščo, ki bi pričala, da se je v stari šoli (šola je bila tam, kjer je zdaj Terca) rodil akademik in dvakratni Prešernov nagrajenec, domačin dr. Pavel Lunaček. Ko smo ob odkritju plošče 22. maja 1977 imeli imenitnega govornika, Lunačkovega sodelavca in prijatelja, dr. Franceta Novaka, smo spoznali, da ni bolj primerne človeka, po katerem naj bi se šola imenovala, kot je dr. Pavel Lunaček, sin legendarnega učitelja Aleksandra Lunačka. Na roko nam je šlo tudi spoznanje, da je dr. Lunaček umrl 2. aprila 1955, na mednarodni dan mladinske književnosti. Tako smo prvič praznovali dan šole 2. aprila 1982, ob obletnici, 2. aprila 1983, pa smo jo poimenovali po cenjenem dr. Pavlu Lunačku, začetniku sodobnega porodništva in ginekologije ter organizatorju partizanskega zdravstva. Ob osamosvojitvi so nam ime odvzeli, a ga na pritožbo šole, krajevnih skupnosti in širše Lunačkove družine tudi hitro vrnil. Šola je izdala pomemben zbornik Dr. Pavel Lunaček, po katerem je TV Slovenija posnela odmeven dokumentarni film Vdih življenja. Ob 30-letnici poimenovanja šole po dr. Pavlu Lunačku sem postavil še Rastočo knjigo dr. Pavla Lunačka. Srčno upam, da se nikoli več ne bo dobila skupina posameznikov, ki bi nam hotela odvzeti ime po dr. Lunačku. Verjeti je treba, da bo tokrat ostalo za vse čase.

In šola ne bi bila takšna kot je, če je ne bi plemenitili dve izredno zanimivi stalni razstavi, Razstava izvirnih ilustracij mladinskih del in Razstava slikanic za otroke sveta. Se kdaj sprehodite po šoli in uživate v njih?

Zdaj, ko se redkeje vračam v šolo, ob vsakem obisku iščem poglede na slikanice in ilustracije. Ravnatelj, spoštovanemu profesorju Jožetu Tratarju, sem že rekel, naj me za nekaj ur zapre v galerijo, da se bom s pogledom napašel po ilustracijah, ki sem jih zbral ob 400-letnici šole 2018. Te ilustracije sem le malokrat videl, zato si jih moram vtisniti v spomin.

Tudi Rastoča knjiga je nekaj, kar bo ostalo. Po upokojitvi ste se med drugim predali Rastoči knjigi tedaj Občine Trebnje, danes Rastoči knjigi Temeniške in Mirnske doline. Zakaj je Rastoča knjiga pomemben projekt?

Tretje življenjsko obdobje mi je prineslo osrečujočo nalogo: postavil sem Rastočo knjigo Temeniške in Mirnske doline – prvi v Sloveniji! – kasneje pa še v šoli dr. Pavla Lunačka Šentrupert Rastočo knjigo občine Šentrupert in Rastočo knjigo svetovne mladinske književnosti.

V Rastoči knjigi si prizadevamo, da bi vrednote življenja ostale za vse čase. Z njimi bi utrdili bogastvo preteklosti za pot v prihodnost.

Rastočo knjigo Temeniške in Mirnske doline je najlepše označil začetnik in gonilna sila tega gibanja, dr. Janez Gabrijelčič: "Rastoča knjiga v Trebnjem je svojevrstna katedrala kulture in znanosti, ki bo še dolgo pričala o pretekli in sedanji duhovnosti Temeniške in Mirnske doline."

Ne moremo niti mimo knjig. Častni bralec Knjižnice Pavla Golie Trebnje ste, za katero poimenovanje ste poskrbeli. Veliko dragocenega časa ste namenili tudi društvu Bralna značka Slovenije.

Poleg Knjižnice Pavla Golie Trebnje sem tudi častni član Bralnega društva in prvi častni član Društva bralna značka. V trem društvu sem več kot 50 let in ob jubileju sem si 'prislužil' prvi zlati znak Društva Bralna značka.

V veselje mi je bilo delati kot predsednik Golie bralne značke za Knjižnico Pavla Golie, najlepší so spomini na delo pri Bralni znački - to društvo je nenehni vir pozornosti; dobro sem se počutil tudi pri Bralnem društvu Slovenije.

V Šentrupert ste prišli pred šestimi desetletji in bili ves čas močno vpeti v življenje kraja. Zanima me, kaj kot dober opazovalec opazate, kaj in kako se je v tem obdobju spremenilo?

Ko sem prišel z Gorenjske na Dolenjsko, je bila velika razlika v razvoju; kasneje pa je Dolenjska zelo napredovala. Danes več stvari pogrešam kot pred leti – takrat so bila živa prizadevanja, da bi bil Šentrupert prestolnica kulture v Mirnski dolini. Danes smo spet na začetku. Z žalostjo v srcu ugotavljam, da so številne

hiše v središču Šentruperta prazne. Kot ljubitelj kulturne dediščine želim, da bi se vrnil nekdanji utrip in sanjarim, da bodo že plačani načrti o ureditvi trga postali resničnost v vsaj daljni prihodnosti.

Za svoje dosežke in delo ste prejeli več priznanj, preveč jih je, da bi jih naštevali, omenimo le zadnje, zlati znak JSKD. So vsa ta priznanja osrečujoča potrditev, da delate dobro?

Do priznanj imam spoštljiv odnos, ker vem, da niso podarjena, pač pa zaslužena. Če čutiš, da kolegi cenijo tvoje delo, hočeš biti še boljši. Večkrat praviš: če bi še enkrat živel, bi ... a preteklosti se ne da spremenjati. Živeti je treba v medsebojnem spoštovanju; veliko pomenijo priznanja nekdanjih učencev - ne bi znal prešteti učencev, na katere sem jaz ponosen - še posebej, če sem lahko dodal kamenček v mozaiku znanja. Da je vzgajanje za izobraževanje mladih odgovorna naloga, saj lahko mladega človeka nehote raniš, pa mi je ostalo še iz šolskih klopi.

Morda se motim, a zdi se mi, da je vaš smisel za humor žlahtnejši kot kadar koli prej. Je pogled na življenje v zrelih letih lahkotnejši?

Boste verjeli, da sploh nimam smisla za humor?! Velikokrat v družbi prijateljev kar umolknem – a vseeno uživam v družbi. A pri predstavitvi je bilo drugače: odzivanja na dogajanja in usklajena vprašanja povezovalke, knjižničarke Patricije Tratar, vse to mi je dalo dodatno energijo, ki jo je 'ogrozilo' samo še priporočilo, naj prireditev ne bo daljša od ure in petnajst minut. Zgodilo se je to, kar je že Linhart vedel: Drug drugemu smo dali ogenj. Ne, pogled na življenje v zrelih letih ni lahkotnejši, pač pa se morda bolj oklepamo življenja - življenje moraš imeti rad in kaj tudi narediti zanj.

Profesor Zupan, hvala za velike besede. Prepričana sem, da se poleg mene še veliko ljudi zaveda, da sta z Danico za vedno sooblikovala naša življenja. In to je odlika pravega učitelja, da človeka oblikuje za vedno, če si sposodi vašo misel. Še tale mi odzvanja: »Največ mi pomenijo priznanja, ki mi jih dajejo nekdanji učenci.« Naj močno žarijo v množici prejetih priznanj, odklikovanj in čestitk!

Mateja Leban

Nov defibrilator na Bistrici

Zadnjo nedeljo v maju smo na Bistrici namenu predali novi defibrilator, ki ga je doniralo podjetje Povše metal d.o.o. Namenu sta ga predala župan Tomaž Ramovš in častni občan, Bistričan Franc Bartolj. Uporabo je prikazal Gregor Hrovat, sledilo je družabno srečanje.

Že dopoldne pa smo vaščani izvedli še vaško čistilno akcijo. Hvala vsem za pomoč!

Vaščani Bistrice

Srečanje starostnikov

V nedeljo, 23. aprila, je KORK Šentrupert pripravila že tradicionalno srečanje starejših krajanov. Ob prijetnem vzdušju in klepetu je minilo naše nedeljsko druženje in poslovili smo se z obljubo, da se naslednje leto spet snidemo.

Hvala vsem prostovoljkam, saj veste, da je vsaka družba močna le toliko, kot je močan njen najšibkejši člen.

Katja Strmole, sekretarka RKS OZ Trebnje

MePZ DU Šentrupert na upokojski pevski reviji

Pevska revija PZDU Dolenjske in Bele krajine, dan prijaznega vremena, čeprav je sapa zunaj švigala na vse konce in kraje. V dvorani je bilo izredno toplo vzdušje, še posebno ob nastopu MePZ DU Šentrupert. Pesem je lepo donela, še bolj pa se je dotaknilo srca močno ploskanje nabito polne dvorane kulturnega doma v Straži. Največje darilo pevcu je sproščenost izvedbe vsake zapete pesmi, še posebno, ker je bilo dovolj časa za upevanje, za postavitev na odru in za vaje pred nastopom. V posebno dobro razpoloženje nas je pripravilo mnenje pevcev z izjavo: »O, kako ste lepo zapeli!«

V mesecu maju, ko je mesec Ljubiteljske kulture, smo pripravili učno vajo zbora (21. maj 2023).

Morda se kdo ožunači in spozna pevsko delavnost skupaj s prijaznim druženjem, še posebej, ker je pevska skupina MePZ DU Šentrupert izredno topla, prijazna, ustvarjalna in pripravljena sprejeti pevske kompromise in ustvarjalne podvige. Dokler bomo peli, bomo zelo veseli.

zborovodkinja Duška

Ekipa PP na OŠ Šentrupert

V osnovni šoli v Šentrupertu so učenke tudi v letošnjem šolskem letu usvajale veščine prve pomoči in tako poskrbele, da je zaradi njihovega znanja kraj bolj varen. Pod mentorstvom Marte Mencin so se svoje znanje preizkusile na medregijskem preverjanju ekip prve pomoči, v vlogi poškodovank pa so pomagale pri uspešni organizaciji regijskega preverjanja za odrasle ekipe v okviru Uprave RS za zaščito in reševanje.

Čestitke vsem mladim, ki vsakodnevno skrbite, da je svet boljši.

Katja Strmole, sekretarka RKS OZ Trebnje

Tradicionalno srečanje vaščanov Slovenskih vasi

Nedavno smo imeli vaščani Slovenskih vasi že 8. srečanje. Priredili so ga vaščani iz občine Kočevje, poleg nas so se ga udeležili še vaščani iz občine Brežice. V Sloveniji obstaja še Slovenska vas v občini Pivka, vendar se njeni vaščani srečanj žal ne udeležujejo. Ravno tako se letos srečanja niso udeležili predstavniki zamejske Slovenske vasi iz občine Monošter v madžarskem Porabju, leta 2017 pa so bili celo organizatorji.

S srečanji smo začeli pred desetimi leti, na pobudo gospoda Toneta Fabjana iz kočevske Slovenske vasi, ki je bila tudi organizator prvega srečanja. V naši vasi smo organizirali srečanje že dvakrat, leta 2014 in 2018. Zadnje srečanje smo imeli leta 2019 v brežiški Slovenski vasi, v letih epidemije pa srečanja seveda niso bila mogoča.

V soboto, 27. maja, smo se torej odpeljali z avtobusom proti Kočevju, kjer so nas pričakali vaščani tamkajšnje Slovenske vasi. Prireditev je bila pri novem vaškem domu, ki so ga odprli pred enim letom. Na dom so vaščani zelo ponosni, saj so se zanj trudili celih deset let in pustili v njem ogromno ur prostovoljnega dela. Po gostoljubnem sprejemu smo se odpeljali na ogled Pokrajinskega muzeja Kočevje. Tu smo se med drugim seznanili z zgodovino Kočevjarjev (kočevskih Nemcev), ki so več kot 600 let, vse do izselitve med drugo svetovno vojno, ohranjali svoj jezik, tako imenovano kočevščino. Ogledali smo si tudi stalno razstavo o pomembnih dogodkih v zgodovini Slovencev. Muzej je v Šeškovem domu, kjer je

oktobra 1943 zasedal zbor odposlancev slovenskega naroda in je torej pomemben spomenik slovenske državnosti.

Po vrnitvi na prizorišče v Slovenski vasi je po nekaj pozdravnih nagovorih predstavnikov organizatorjev in gostov sledilo prijetno druženje ob dobrotah z žara, odličnem pecivu, dobri kapljici in živi glasbi vse do poznih popoldanskih ur.

Prihodnje leto je za organizacijo srečanja ponovno na vrsti naša vas.

Alojz Gregorčič

Dogajanja v PGD Šentrupert

Marca 2023 je bil občni zbor PGD Šentrupert, na katerem je bilo izvoljeno novo vodstvo društva. Upravni odbor je takoj začel z delom in najprej pristopil k prepotrebni zamenjavi gasilskega vozila s cisterno GVC3.

Sedanje vozilo je staro 30 let, njegova črpalka pa 53 let. Medtem ko smo pomagali v požaru na Krasu leta 2022 se nam je zgodila velika okvara na vozilu, posledično smo imeli velike stroške. V društvu smo zato naročili novo podvozje za AC, in sicer model SCANIA tip P 360 B4x2NB, ki bo dobavljeno do konca leta. Vrednost podvozja je 96.204,32 €, maja 2023 smo nakazali avans v višini 10.000,00 €, ostalo bomo morali plačati ob prevzemu vozila.

Člani PGD Šentrupert smo začeli aktivno zbirati sredstva za novo vozilo. Najprej na praznovanju godu sv. Florjana, patrona gasilcev. Zbralo se je lepo število gasilk in gasilcev iz PGD Šentrupert in sosednjih občinskih društev. Prikorakali smo iz gasilskega doma do kapelice Sv. Florjana, kjer smo se poklonili s svečo in spomini vsem pokojnim gasilkam in gasilcem. Po sveti maši za vse žive in rajne gasilke in gasilce smo imeli »Florjanov golaž«, na katerega so bili povabljeni vsi farani, ki so obiskali gasilsko mašo. Zbralo se je lepo število občanov in zbrali smo prve prostovoljne prispevke, za kar se vsem dobrot-

nikom iskreno zahvaljujemo. Na občini smo se dogovorili za sofinanciranje nakupa novega vozila. V kratkem pričakujemo tudi podpis pogodbe.

Naslednja aktivnost bo tradicionalna gasilska veselica, ki bo tokrat v petek, 14. julija. Vse občane že vnaprej vabimo, da se je udeležite – zabavali se bomo ob zvokih ansambla Banovški. Vsa zbrana sredstva bomo namenili za novo vozilo. Lepo va-
bljeni. Ne bo vam žal.

V društvu se intenzivno pripravljamo tudi za gasilska tekmovanja, ki so vedno konec maja in junija in se jih udeležujemo z več ekipami. Želimo si, da bomo čim bolj uspešni.

Upravni odbor društva izvaja aktivnosti glede rušenja stare stavbe (stanovanjske hiše) za gasilskim domom in pripravlja dokumentacijo za izgradnjo novega gasilskega doma.

V naslednji številki glasila bomo objavili še druge načrtovane aktivnosti do konca leta. Zastavljeni cilji so zahtevni, a se zavedamo, da so uresničljivi, če bomo le imeli podporo vseh občanov in širše družbe. Gasilci namreč vedno pridemo na pomoč ob požarih ali drugih nesrečah.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

Štefan Vavtar, predsednik PGD Šentrupert

Cici muzikalčki v Dobrniču, otroški zbori v Šentrupertu

Na trebanjski izpostavi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD) so letos zasnovali tri revije predšolskih in šolskih pevskih zasedb, na katerih se je skupaj predstavilo pet vrtčevskih pevskih zborov, trije zbori prvošolcev, sedem otroških in dva mladinska pevska zbora iz Temeniške in Mirnske doline. Na treh revijah se je tako predstavilo okrog 560 mladih pevk in pevcev iz občin Trebnje, Šentrupert in Mokronog-Trebelno.

V Dobrniču se je pred polno športno dvorano predstavilo pet vrtčevskih pevskih zborov, med njimi tudi šentrupeški Cici muzikalčki (OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert – Vrtec Čebelica) z zboro-

vodjama Antonijo Berk Nemec in Marijo Sabljak Bartolj.

V začetku aprila pa je na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka Šentrupert nastopilo šest zborov, med njimi trije domači: Otroški

Marija Sabljak Bartolj: »Otroci so zapeli tri pesmice: Tri miši na dežju, Gugalnica in Ovčka moja bela. Otroci so zapeli odlično! Mentorici sva bili zelo ponosni.«

pevski zbor prvošolcev dr. Pavla Lunačka Šentrupert z zborovodjo Martino Gorenc, Otroški pevski zbor Šentrupert z zborovodjo Natašo Dragar in Mladinski pevski zbor Šentrupert z zborovodjo Natašo Dragar.

Območno revijo v Dobrniču je strokovno spremljala prof. Tatjana Mihelčič Gregorčič, v Šentrupertu, kjer je zbrane pozdravila tudi podžupanja Nataša Hribar, pa Janja Dragan Gombač. Obe prireditvi so omogočili JSKD ter občine Šentrupert, Trebnje in Mokronog-Trebelno.

Joži Sinur, JSKD OI Trebnje
Foto: Studio PraprotKa

Besede so tokrat tkali v Dragi

V Dragi pri Šentrupertu so aprila gostili letošnje srečanje literatk in literatov iz občin Mirna, Mokronog-Trebelno, Šentrupert in Trebnje. Gre za območno srečanje literatov Mirnske in Temeniške doline, poimenovano Besede povezujejo, ki ga pripravlja trebanjska območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD).

Na sedmem tovrstnem natečaju, ki je bil namenjen avtorjem, starejšim od 15 let, je sodelovalo 16 literatk in literatov: Olga Ambrožič (Sela pri Šumberku), **Antonija Berk Nemec (Šentrupert)**, Luka Bregar (Čatež), Tjaša Drčar (Trebnje), Jožica Golob (Mirna), **Tilka Gorenc (Šentrupert)**, Ivanka Jevnikar (Mokronog), Magda Kastelic Hočevnar (Žužemberk), Ivan Korponai (Velki Gaber), Marija Kos (Mokronog), Duška Lah Peček (Mokronog), Gordana Lalić (Dobrnica), Drago Nahtigal (Trebnje), Nataša Zaletelj (Trebnje), **Danijela Zupan (Šentrupert)** in Maja Žorga Dulmin (Trebnje).

Območno srečanje je še tretjič zapored spremljala pesnica in pisateljica Stanka Hrastelj, ki je pregledala prispela dela. V društveni hiši Etno družabnega društva Draga pri Šentrupertu pa je bila literarna delavnica, na kateri se je Hrasteljeva s sodelujočimi pogovorila o literarnih delih in jim predala nasvete za izboljšanje njihovega ustvarjanja.

V okviru projekta Besede povezujejo na trebanjskem JSKD jeseni načrtujemo še izdajo literarnega zbornika, v katerem bodo izbrana dela zadnjih treh območnih srečanj. Projekt Besede povezujejo omogoča JSKD ter občine Mirna, Mokronog-Trebelno, Šentrupert in Trebnje.

Joži Sinur, JSKD Ol Trebnje

Med mladimi gledališčniki so bili tudi Pavi

V Mokronogu so spomladi po kar štirih letih premora vnovič gostili mlade gledališnike Temeniške in Mirnske doline, ki so se zbrali na Območnem srečanju otroških gledaliških skupin, nad katerim bdi trebanjska izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD). S koroško ljudsko pravljico Mojca Pokrajculja so na

srečanju nastopili šentrupeški predšolski otroci, in sicer skupina Pavi Vrtca Čebelica (OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert). Mlade gledališnike sta na nastop pripravili Alja Golob in Andreja Pečjak. Poleg njih so na oder stopili še skupina Sovice Vrtca Mokronožci (OŠ Mokronog), Gledališka skupina Osnovne šole

Veliki Gaber ter učenke in učenci Podružnične šole Trebelno (OŠ Mokronog), ki jih je na nastop pripravila mentorica Janja Cajner.

Tokratno območno srečanje, ki so ga omogočili JSKD ter občine Mokronog-Trebelno, Trebnje in Šentrupert, je strokovno spremljal dramski in filmski igralec Gašper Jarni, ki je ob koncu mentoricam podal smernice in napotke za nadaljnje delo.

Joži Sinur, JSKD Ol Trebnje

Foto: Studio Praprotna

Andreja Pečjak: »Srečanje je sovpadalo z odločitvijo, da otroke seznamimo z gledališko igro. Skozi vajo in priprave na predstavo so otroci uživali v igri vlog in so hitro usvojili samo igro. S skupnimi močmi smo razdelili vloge, izbrali kostume in izdelali sceno. Predstavo so otroci odigrali tudi v vrtcu za prijatelje iz 1. in 2. razreda ter za svoje starše ob dnevu žena in dnevu mučenikov.«

Preigravaj med kozolci

V soboto, 27. maja 2023, je bil v Deželi kozolcev v Šentrupertu edinstven košarkarski turnir v ulični košarki »Preigravaj med kozolci«.

V sodelovanju z Deželo kozolcev, občino Šentrupert in lokalnimi donatorji so člani RD Šentrupert pripravili celodnevni dogodek za vse ljubitelje košarke. Igrišče je zagotovila Košarkarska zveza Slovenije, celoten znesek najema in prevoz igrišča na lokacijo pa je prispevalo lokalno podjetje Plasta d. o. o.

Dopoldne se je pomerilo sedem osnovnošolskih ekip – zmagala je OŠ Mirna, drugo mesto si je priigrala OŠ Trebnje, tretjega pa dekliška ekipa OŠ Litija. Na popoldanski del je bilo prijavljenih 14 ekip, med katerimi je bila najboljša ekipa Bar Žabca, na drugo mesto se je uvrstila ekipa Sončki, na tretjega pa ekipa Elit. V vmesnem času je bilo tudi tekmovanje v metu trojk, v katerem se je pomerilo kar 33 udeležencev.

Celoten dogodek, katerega pobudnik je bil predsednik Denis Sitar, je bil premišljeno načrtovan, organizacijsko precejšen izziv, vendar izredno uspešno izpeljan. Oči pa so že uprte v rekreativni jesenski, že 5. kolesarski dogodek Rd' bajkam.

Sandra Železnik, RD Šentrupert

Foto: PEP

Foto: PEP

Foto: Jure Starič

Foto: PEP

Nova igrala v Deželi kozolcev

Dežela kozolcev je 6. junija praznovala 10. rojstni dan. Veseli smo, da smo v sklopu tega jubileja v muzeju postavili nova igrala.

Pobudo so dali občinski svetniki Jernej Rugelj, Grega Skerbiš in Denis Sitar in aktivno pristopili k pridobivanju sredstev. V akcijo se je aktivno vključil tudi župan Tomaž Ramovš in stopil v stik s podjetjem Povše Metal d.o.o., kjer so velikodušno ponudili, da bodo celotno investicijo financirali sami.

V petek, 2. junija 2023, smo tako pripravili otvoritev igral, ki sta jih namenu slavnostno predala župan in direktor podjetja Povše Metal d.o.o. Mitja Povše s pomočjo najmlajših. Župnik Jakob Trček pa je nova igrala blagoslovil.

Ostala zbrana sredstva, ki so jih prispevali Forstar d.o.o., Pekarna Bistrica, MTOM Mokronog in Terca d.o.o., bodo namenjena za nakup klopi in košev ob novih igralih.

Najlepša hvala vsem za prispevek!

Primož Primec

Foto: PEP

Dežela kozolcev prejela zahvalo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Novomeška območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije se je z razstavo v Kulturnem domu Mokronog predstavljala z delom in projekti, ki so rezultat strokovnega dela in prizadevanj zaposlenih konservatorjev, restavratorjev in drugih strokovnih sodelavcev v zadnjem desetletju. Posamezne pomembnejše varstvene dejavnosti in izbrani obnovljeni spomeniki omogočajo vpogled v aktualno problematiko in izzive spomeniškovarstvenega dela v JV delu Slovenije. Na odprtju razstave v petek, 17. marca, so obiskovalce pozdravili podžupanja Občine Mokronog-Trebelno, Snežka Bizjak, direktorica Knjižnice Pavla Golie Trebnje, Andreja Pleničar, in vodja OE, mag. Dušan Štepec, o razstavi in njeni

zasnovi pa je spregovoril konservatorski svetovalec Mitja Simič. Kulturni program je popestrila Glasbena šola Trebnje. Novomeška območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je ob tej priliki podelila ustanovam in posameznikom posebne zahvale za njihov pomemben prispevek k ohranjanju kulturne dediščine na območju Mirnske doline, in sicer: Občini Mokronog-Trebelno, Ani Vene, Stanku Tomšiču, župniku Klavdiu Peterci, Marku Repšetu, Marijani Bartolju, Lilijani Jantol Weber in Janetu Weber, predsedniku Regijske zveze čebelarjev Petra Pavla Glavarja Antonu Koželju, Branku Ruglju in Zavodu Dežela kozolcev iz Šentruperta.

Primož Primec

Kraljevi kozolci gostovali v Celovcu

Foto: Alenka Stražišar Lamovšek

V četrtek, 27. aprila 2023, smo v Celovcu, Zvezni gimnaziji in zvezni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu odprli, potujočo razstavo z naslovom Kraljevi kozolci.

Razstavo Kraljevi kozolci je avtorica Alenka Stražišar Lamovšek prvič postavila leta 2020 v Deželi kozolcev, muzeju na prostem v Šentrupertu na Dolenjskem, kot obeležje 100. obletnice rojstva prof. Nika Kralja, slovenskega arhitekta in industrijskega oblikovalca.

Med terenskim delom je Niko Kralj na različnih delih Slovenije in izven njenih meja, tudi v Ziljski dolini, dokumentiral in proučeval kozolce, njihove detaje, se ukvarjal s tesarskimi orodji in njihovim poimenovanjem. Ob tipologiji kozolcev ga je zanimala njihova umestitev v krajino. Zapustil je obsežno dokumentarno gradivo, diapozitive, načrte, skice in terenske zapise. Marsikaterega kozolca iz njegovega arhiva danes ni več ali pa izgubil svojo prvotno namembnost.

Razstava je zasnovana kot potujoči projekt. Za gostovanja na Koroškem so v Dolenjskem muzeju skupaj z Deželo kozolcev in Inštitutom Urban Jarnik ter Zveznim uradom za spomeniško varstvo, Oddelek za Koroško iskali in izrisali pot Nika Kralja po Ziljski dolini.

Foto: Borut Stražišar Lamovšek

Na dogodku so spregovorili ravnateljica Zalka Kuchling in kustosinja Dolenjskega muzeja Alenka Stražišar Lamovšek. Razstavo je odprla hči Nika Kralja, Veronika Kralj-Iglič. Razstava se je v Celovcu zaključila 17. maja z javnim vodstvom avtorice razstave. Veseli nas, da so temo kozolcev uvrstili kot priložnost za raziskovalne naloge dijakov tamkajšnje gimnazije.

Alenka Stražišar Lamovšek

Muzej Dežela kozolcev del Skupnosti muzejev Slovenije

V prostorih Bankariuma, Muzeja bančništva Slovenije je bil 5. marca 2023 redni občni zbor Skupnosti muzejev Slovenije / Slovenian Museum Association, ob tej priložnosti pa je del skupnosti med drugimi postala tudi Dežela kozolcev Šentrupert.

P. P.

RD Šentrupert zmagovalec tekmovanja v sekanju pirhov

Na velikonočni ponedeljek je bilo v Deželi kozolcev ekipno tekmovanje v sekanju pirhov za županov pokal. Tekmovalo je 17 ekip s tremi člani.

Prvo mesto je osvojila ekipa Rekreatijskega društva Šentrupert, drugi so bili Vandrovci in tretji družina Urana.

Poleg pokala je župan Tomaž Ramovš podelil tudi praktične nagrade podjetij Povše Metal d.o.o., Damjana Kužnik s.p. in Gostilna Jaklič, za kar se jim zahvaljujemo.

Primož Primec

Velikonočna razstava v Deželi kozolcev

Tudi letošnjo pomlad smo v Deželi kozolcev postavili na ogled velikonočne motive. Lansko razstavo velikih pirhov smo nadgradili s pisanimi zajci. Dela so nastala izpod rok otrok vrtca Čebelica in OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert. Na ogled so bila do binkošti, ko se zaključí velikonočni čas.

Velikonočni zajec naj bi bil tisti, ki naj bi znesel velikonočno oz. pomladno jajce. Izvira iz germanskega poganskega sveta in je simbol žrtvene živali germanske boginje Eastre. Kot piše o njem etnolog Damjan Ovsec, je tudi prastari simbol plodnosti, povezan z luno, ki je v nasprotju s soncem simbol ženskega kozmičnega principa – torej ponovno rojstvo, preporod, vstajenje, celo intuicija.

Primož Primec

Plavalni tečaj

Od srede do petka, od 5. do 7. aprila 2023, smo se z najstarejšimi otroki, tistimi, ki gredo septembra v šolo, odpravili na plavalni tečaj. Udeležilo se ga je največje število otrok, kar 30.

Ob prihodu v toplice smo strokovne delavke otroke najprej razdelile po sobah, nato smo odšli na kosilo in igro na igralih. Ob 15. uri smo se odpravili na bazen, kjer smo pri otrocih prevzeli znanje prilagajanja na vodo ter plavanje. Po sposobnostih smo otroke razdelile v štiri skupine, ki smo jih vodile strokovne delavke Antonija Berk Nemec, Marija Sabljak Bartolj, Mojca Vidmar in Alja Golob, Andreja Pečjak pa je poskrbela, da so otroci varno hodili do stranišča in nazaj v bazen in za fotografije, ki bodo otrokom ostale v spominu.

V sredo po malici smo začeli z vajami na prilagajanje na vodo. Po večerji so se otroci prosto igrali po sobah. Pred spanjem smo prebrali pravljico, nato pa so si umili zobe in odšli spat.

V četrtek po zajtrku smo ponovno odšli na bazen, utrjevali znanje za prilagajanje na vodo, potop glave, drsenje, izdihovanje zraka v vodo. Po kosilu so otroci počivali, saj jih je popoldne ponovno čakalo utrjevanje in preverjanje znanja. Zvečer smo strokovne delavke otrokom podelile zaslužene diplome.

Otroci so na bazenu ne samo utrjevali znanja prilagajanja na vodo, ampak so se tudi zabavali. Bili so na gusarski ladji, se spuščali po toboganu, šli na slaloled in se zabavali na valovih.

V petek popoldne so se vsi veseli in polni novih izkušenj vrnili v objem svojih staršev.

Alja Golob

Dan odprtih vrat v Vrtcu Čebelica

Aprila smo v našem vrtcu Čebelica pripravili dan odprtih vrat. Slišalo se je petje vrtčevske himne, otroci iz skupine Gosenice pa so zaigrali dramsko igro Pod medvedovim dežnikom. Predstavili so se tudi otroci, ki obiskujejo popoldanski dejavnosti Cicimuzikalček in Ciciplesalček. Ob koncu smo obiskovalce povabili v igralnice, da so spoznali, kako potekajo dopoldnevi v našem vrtcu. Otroci so jim pokazali najljubše igre in igrače ter se skupaj igrali. Dneva odprtih vrat se je udeležilo zares lepo število obiskovalcev, za kar se vam lepo zahvaljujemo.

Špela Saje

Cicikuharji so uživali

Ena izmed mnogih dodatnih dejavnosti, ki jo izvajamo v vrtcu Čebelica, je tudi Cicikuhar. Kot vsako leto je bilo tudi letos prijav ogromno in tako smo izvajale oblikovale tri skupine po osem otrok. Vse tri skupine so pripravljale enake jedi, ki so bile v povezavi s sezono, prazniki ali pa preprosto skupna odločitev. Veliko smo izdelovali iz testa,

naredili smo zelo slastne hamburgerje, pekli piškote, februarja krofe in miške, delali pirhe in pripravili okusne mehiške jedi.

Vedno so bile jedi izbrane premišljeno. Pomembno je namreč, da otroci zmorejo soustvarjati pripravljene jedi, da v njih uživajo in, nenazadnje, da tudi najbolj izbirični dobijo željo, da pripravljeno hrano vsaj poskusijo.

Srečanja so potekala mesečno. Vsakič smo se imeli super in odšli domov za-

dovoljni ter predvsem sitih trebuščkov. Če nismo vsega pojedli sami, smo z veseljem pogostili tudi mamice, očke ter sestre in bratce.

Cicikuharji smo se letos zadnjič družili na zaključnem pikniku, na katerem smo na ognju pekli hrenovke, pojedli sladoled, uživali ob glasbi ter podelili diplome za ves trud in pridno sodelovanje vsem malim kuharjem.

Andreja Pečjak

Ekскурzija v Postojnsko jamo

Učenci 4. in 5. razreda smo se v sredo, 31. maja 2023, odpravili na dolgo pričakovano zaključno ekscurzijo v Postojnsko jamo, kjer smo si ogledali kraljico podzemlja – najbolj atraktivno jamo na svetu in hkrati največjo turistično jamo v Evropi. Pred ogledom smo se najprej odpravili v Expo jamo Kras, kjer smo si z vodičem Kevinom na sodoben in interaktiven način ogledali nastajanje podzemnih kraških pojavov in spoznali zgodovino jame. Sledila je edinstvena podzemna avantura in vožnja s podzemnim vlakcem po edini dvotirni jamski železnici na svetu. Lahko smo celo uživali v pogledu na najslavnejše prebivalce, zmajeve mladiče – človeške ribice.

Za nami je nepozabno doživetje, ki smo ga okronali z nakupom spominkov, po okrepčilu pa smo se polni vtisov odpravili proti domu.

Nataša Dragar

Otroci obiskali Jelovko

Po letu 1991 je le redkim izobraževalnim ustanovam uspelo ohraniti poimenovanje po partizanskih enotah ali osebnostih. Ponosno ugotavljam, da osnovna šola v Šentrupertu na Dolenjskem že 40 let nosi ime po rojaku, akademiku dr. Pavlu Lunačku (1900–1955). Bil je najvidnejši organizator partizanskih bolnišnic v Kočevskem Rogu in utemeljitelj partizanskega zdravstva na celotnem slovenskem prostoru. Po osvoboditvi od

1945 do 1955 pa je uveljavil moderno slovensko porodništvo in ginekologijo. Ob spominjanju obletnice njegove smrti 2. 4. 1955, ki je hkrati tudi dan šole, učenci in delavci šole posvečamo veliko aktivnosti ohranjanju njegovih vrednot humanosti in patriotizma. Tudi letos smo zato organizirali številne delavnice. Z učenci 3. razreda smo šli na pohod v Jelovko, kjer je bil konec leta 1942 partizanski tabor Zapadno-dolenjskega

odreda. Na tem prostoru, ki je podoben okolju partizanske bolnišnice Jelendol (Lunačkova najljubša partizanska bolnišnica v Kočevskem Rogu), je skupina učenek multimedijskega krožka posnela dramatizacijo »Sestanek pred partizansko bolnišnico«, ki so jo uprizorili učenci 3. razreda.

Pri izvedbi pohoda nam je vsestransko pomagalo vodstvo Občinske organizacije ZB Šentrupert (plačilo prevoza, malica, ureditev prostora). Za partizansko vzdušje sta poskrbela harmonikar in kurjenje tabornega ognja. Učenki 3. razreda sta ob tem recitirali pesmi partizanske pesnice in pisateljice Vide Brest – Majde Peterlin, ki je bila tudi rojena v našem Šentrupertu. Na šolski prireditvi ob dnevu šole sta nas obiskala vnuka dr. Pavla Lunačka, Rok in Izar, ki sta prijazno obujala družinske spomine.

Veličina dr. Pavla Lunačka je v slovenskem prostoru skoraj zamolčana. Če bi se ravnali po njegovih vrednotah, bi bilo slovensko javno zdravstvo neokrnjeno in brez korupcije.

Katja Kramer Simončič,
mentorica delavnice

Zaključek zobozdravstvene vzgoje

V želji, da bi izboljšali stanje zob pri otrocih, je medicinsko osebje iz Zdravstvenega doma Trebnje v letošnjem šolskem letu izvedlo tekmovanje za čiste zobe.

Medicinska sestra je pripravila delavnice za otroke od 1. do 9. razreda ter od 1. do 5. razreda mesečno pregledovala čistost zob. Na zaključnem predavanju 2. junija je otrokom ponovno pokazala pravilen način čiščenja zob in priporočila izdelke, ki so za zobe najboljši. Otroke je opozorila tudi na škodljivost določene hrane in pijače, ki uničujejo zobe. V tekmovanju za najbolj čiste zobe je zmagal 3. razred. Vsak otrok je za nagrado prejel zobno ščetko in zobno pasto. 2. mesto si je prislužil 5. razred, ki je za nagrado prejel igralne karte Črni zobek.

Katja Kramer Simončič

Mladi kolesarčki

Petošolci so bili tudi letos uspešni pri opravljanju kolesarskega izpita, za katerega sva jih pripravljali, teoretično, Sandra Kirm in, praktično, Tanja Brodnik.

Učenci so z velikim veseljem prihajali na vse prometne urice in težko čakali, da bodo lahko samostojno vozili po cestah, s tem pa naredili nekaj za zdravje in čisto okolje.

Vsi so opravili kolesarski izpit, poškodovani sošolec pa pride na vrsto septembra, ko bo njegova roka spet kot nova.

Petošolci, kolesarčki, čestitke in srečno vožnjo!

Sandra Kirm

Zlato priznanje v znanju iz Vesele šole

Aleksej Bartolj, učenec 4. razreda, je na državnem tekmovanju v svoji kategoriji osvojil vse točke in dosegel 1. mesto ter zlato priznanje v znanju iz Vesele šole. Čestitke!

Katja Končina

Zlata plaketa za del dokumentarnega filma Med Sevnico in Trebnjem

V sodelovanju z JSKD Trebnje in Tomažem Pavkovičem, pod mentorstvom učiteljice Katje Končina, smo z nadarjenimi učenkami 9. razreda posneli video o železniški progi Trebnje–Sevnica, odsek Šentrupert, ki smo ga tudi režirali in zanj napisali scenarij.

Film se je uvrstil na 57. srečanje najmlajših filmskih in videoustvarjalcev Slovenije, ki ga razpisuje JSKD, in osvojil ZLATO PLAKETO.

V filmu smo prikazali zgodovinski del naše železniške proge in postaje Šentrupert. Povezali smo se z družino Lovše, ki nam je z veseljem stopila naproti z zanimivimi anekdotami. Učenke Zala Gole, Ana Jereb, Karin Košak, Ajda Zaletel in Ula Zidar so se izkazale kot odlične filmarke.

Povezavo do filma najdete na spletni strani OŠ.

Katja Končina

Na naši šoli že več let v popoldanskem času potekajo kuharske delavnice za šestošolce. Vsakič pripravimo kaj novega, učenci so pri delu zelo ustvarjalni, uživajo v samostojni pripravi jedi, na koncu pa kuhinjo natančno pospravijo.

Na majskem srečanju je ena skupina učencev pripravila tortilje s piščančjimi trakci, z veliko zelenjave, s sirom, česnovim prelivom in svežo, hrustljivo solato. Za posladek je druga skupina spekla sočen breskov kolač iz pirine moke z malo sladkorja. Ker je bil dan zelo vroč, so ga učenci postregli s kepico sladoleda. Bilo je odlično!

Sandra Kirm in Barbara Bec Bekrić

Dan šole

3. aprila smo počastili dan šole. Spomnili smo se dr. Pavla Lunačka, po katerem že 40 let nosi šola ime, in počastili 10 let Rastoče knjige naše šole.

Učenci so že teden dni pred prireditvijo s svojimi mentorji ustvarjali v sedmih delavnicah, in sicer filozofski, glasbeni, likovni, plesni, literarno-animacijski, filmski in čebelarški. Svoje stvaritve so predstavili na ponedeljkovi prireditvi. Ta praznični dan pa je bil poseben, šola sta namreč obiskala Lunačkova vnuka, Izar in Rok Lunaček. Z Rokom so učenci ustvarjali v glasbeni delavnici, z Izarjem pa v striparski ustvarjalnici.

Celotno prireditev si lahko ogledate na šolski spletni strani. Prireditev je spremljala tudi TV Vaš kanal.

Janja Jerovšek

Slovo devetošolcev

Tako kot so številne generacije šentruperških osnovnošolcev pred nami vsako šolsko leto doživele marsikaj, tudi mi nismo izjema. Vsa leta šolanja so nas spremljali problemi, stiske, neuspehi, razočaranja, pa tudi prijateljstva, dobre ocene, pohvale in lepe izkušnje. Trudili smo se biti dejavni, odgovorni in samostojni. S pomočjo učiteljev smo odkrivali in razvijali svoja močna področja. Oni so nas vodili po neskončni zakladnici znanja. Tega pa nam nismo mogli podariti. Znanje smo morali usvojiti. Za to smo se morali kdaj čemu tudi odpovedati, se truditi in vztrajati. Morda se danes ne zavedamo povsem, da je le tisto znanje, ki smo ga usvojili iz lastne želje in z lastnim naporom, za vedno naše. Kadar koli bomo stali na življenjskih razpotjih, bo prav znanje naš najdragocenejši svetovalec, pomočnik in vodnik pri odločanju. Vendar ne edini! Med šolanjem smo ponotranjili tudi druge vrednote, kot so odgovornost, spoštovanje, poštenost in delavnost. Z vsemi temi lastnostmi bomo lahko ustvarili zaklade, ki se bodo bleščali v svet.

Šolarjem naše šole želimo posredovati naslednje sporočilo: (p) OStanite LJUDJE. Bodite nesebični, drug drugemu in ostalim ponudite pomoč, kadar jo kdo potrebuje. Ne žalite, ne delajte

krivic, predvsem pa se zavedajte, da smo se vsi rodili enaki, zato se zavzemajte za enakost in cenite različnost.

Želimo si, da tudi vsaka naslednja generacija izkazuje svojo iskrico drugačnosti, ki bo vse Šentruperčane večno spominjala na to, da vsi skupaj zmoremo ustvarjati pisano prihodnost za svet, v katerem bi z veseljem živeli.

v imenu devetošolcev Zala Gole

Zaključna prireditev

Sončni poletni dnevi bodo osnovnošolcem kmalu odprli vrata v brezskrbne počitnice in odpravili se bodo novim dogodivščinam naproti, še prej pa je šola na stežaj odprla svoja vrata, da bi staršem in obiskovalcem predstavila dogajanje v tem šolskem letu. Zaključna prireditev je bila 1. junija.

Letošnje šolsko leto je bilo posebno. Naša šola že 40 let ponosno nosi ime po doktorju Pavlu Lunačku. Lunačkove vrednote so naše vodilo, ki nas usmerjajo na poti do znanja. Vse leto smo delovali v duhu odgovornosti, empatije, altruizma, strpnosti in humanizma ter skupaj rasli v želji po doseganju dobrega. Vrednote so tisti gradbeni kamni, s katerimi preko vztrajnega učenja gradimo trdno stavbo znanja. Ko se vse te vrednote med sabo trdno prepletejo, se nam odkrije skrivnost: prav v tem prepletu vrednot domuje naša lastna človeškost.

Katere vrednote smo izbrali? Na posamezno črko Lunačkovega imena in priimka. L – ljubezen, U – uspeh, N – napredek, A – aktivnost, Č – človekoljubje, E – enakopravnost, K – komunikacija, P – prizadevnost, V – vztrajnost.

Učenci so na prireditvi recitirali svoje pesmi, predstavili animacije, filmčke, dramske prizore, plesali in peli ... Šolski filmarji so predstavili 10-minutni film o dr. Pavlu Lunačku.

Janja Jerovšek

Pripravljalni vikend animatorjev v Ankaranu

V duhu letošnjega gesla oratorija "Stopi na pot!" smo se animatorji odpravili na pripravljalni vikend v Ankaran, s katerim smo se podali na pot priprave letošnjega oratorija. Ta bo letos od 17. do 22. julija. Namen vikenda je bilo spoznavanje letošnje teme oratorija kot tudi poglobljanje vere in krepitev prijateljski vezi, saj bo naša animatorska skupina le tako lahko uspešno delovala.

Dnevi na pripravah so minili v duhu spoznavanja vrednot in zgodbe letošnjega oratorija ter pripravi velikih iger na oratoriju. Večeri pa so bili namenjeni druženju, petju in povezovanju, saj je med animatorji letos veliko novih obrazov. Pripravljalni vikend smo zaključili s sve-to mašo.

Trije dnevi, polni druženja, smeha, igranja, petja in molitve, so minili, kot bi trenil. Mi pa smo se v Šentrupert vrnili še bolj povezani in pripravljeni na vse oratorijske izzive, ki nas še čakajo. Do za-

četka oratorija nas loči manj kot mesec in veliko priprav ter dela, vendar mi že komaj čakamo, da se ponovno vidimo. Veselimo se vseh starih obrazov in no-

vih, ki jih bomo še spoznali. Tako da: "Kaj še čakaš? Prijavi se tudi ti, ne bo ti žal!"

Animatorji

NAŠI RAJNI

Stanislav Borštnar

Jožko Jerovšek

Marijan Umek

Lan Vodopi

Milan Levstek

Marjan Golob

Jože Cugelj

Jože Verginc

Leopold Piškur

Stanislav Suša

Prvoobhajanci

K prvemu svetemu obhajilu je pristopilo 16 otrok. Na ta dan se je bilo treba dobro pripraviti. Seveda smo imeli priprave tri leta z veroukom in po družinah od rojstva. To je tudi temelj, na katerega lahko kateheti vnesemo nekaj informacij o Jezusu.

Pred prvim sv. obhajilom so otroci prejeli njihov drugi zakrament, spoved – sv. pokoro. Pred spovedjo so otroci in anima-

torji z duhovnimi vajami prečesali notranje umazanije. Na pajčevino smo obesili grehe, ki se ujamejo v naše duše, tako kakor muhe in mušice na pajčevino.

Otroci vedo, kaj je prav in kaj ne, seveda s pomočjo staršev in vzgojiteljev, ki so jim oblikovali vest. Ker je bila priprava dobra, lahko rečemo, da je bilo tudi prvo sv. obhajilo lepo in dobro.

Kateheti

Birmanci

Birma je lepa toliko, kolikor truda in prizadevanja je vloženega v dogajanje. Lahko je samo lepa zunanja slovesnost, srca in vere pa se ne dotakne. Birmanci in starši so v ta zakrament vložili veliko časa in prizadevanja. Eno je učenje, drugo pa molitev in iskanje

vere in odgovor na darove sv. Duha. Vsi skupaj smo se pripravljali na ta čudoviti zakrament in zato lahko rečem skupaj s škofom: "Pripravljeni so, lahko gredo k birmi."

J. Trček

Pogovor s prim. dr. Matjažem Lunačkom:

»Potreba po vzdrževanju in posredovanju vrednot je velika ...«

Mineva 40 let od poimenovanja šentruperške osnovne šole po Pavlu Lunačku, doktorju medicine, rednemu profesorju za ginekologijo in porodništvo na Medicinski fakulteti v Ljubljani, predstojniku ljubljanske ginekološko-porodniške klinike in rednemu članu Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V pogovoru z njegovim sinom, prim. dr. Matjažem Lunačkom, psihiatrom, psihoanalitikom, literarnim teoretikom in pisateljem, smo obudili spomin na tega izjemnega humanista in predanega zdravnika, človeka z visokimi etičnimi načeli, ki jih v današnji družbi prepogosto pogrešamo.

Foto: osebni arhiv

Lunačkov rod je močno povezan s Šentrupertom. Vaš ded Aleksander Lunaček je iz Loške doline po krajšem službovanju v Srednji vasi pri Bohinju in na Trebelnem prišel učiteljevat v Šentrupert in se s krajem in krajani tesno povezal. Vaš oče Pavel Lunaček se je v tej dolenski vasici rodil in odraščal, vi pa ste se rodili in odraščali v Ljubljani. Ali je z vami, spoštovani prim. dr. Matjaž Lunaček, odraščalo tudi kaj Šentruperta? Kako se v vašem spominu in zavesti pojavlja Šentrupert?

Odraščal sem res v Ljubljani, vendar sem veliko počitniškega časa preživel tudi v Šentrupertu. Po zgodnji smrti Pavla Lunačka, leta 1955, ko smo štirje mladoletni sinovi ostali brez očeta, je naš skrbnik postal stric Aleksander Lunaček in z ženo Slavo sta pogosto hodila v Šentrupert ... Jaz pa z njima. Vsake poletne počitnice sem vsaj štirinajst dni preživel v Šentrupertu, pa tudi v jeseni sem šel kdaj z njima ... Na vrtu takratne Lunačkove hiše se spomnim jablane in okusnih jabolk, carjevičev ... pa tistih malin ob robu nju-nega lepo urejenega vrta, kjer sem preživel veliko časa. Stric Aleksander je bil predsednik slovenskega hortikulturnega društva in šentruperški Lunačkov vrt je bil takrat res lepo zasajen.

Tudi po vasi sem bil veliko. Imam lepe spomine ... najraje sem bil pri Kragljevih, ki jih v Šentrupertu ni več, in ob enem zadnjih obiskov Šentruperta sem videl, da tudi hiša že propada. Pri tej hiši so imeli eno poletje udomačenega mladega srnjaka. Vsak dan sem ga hodil hraniti, že takoj po zajtrku sem se odpravil k njim in veliko časa preživel ob tistem mladiču ... Igral sem se z njim, srnjak pa se je tudi navadil name in mi ves čas sledil. Ta šentruperški spomin bo v obliki simbolno obdelane zgodbe objavljen tudi v moji naslednji knjigi.

Vaš oče Pavel Lunaček, ki se je rodil v Šentrupertu leta 1900, je umrl že v vaši rani mladosti. Se očeta sploh spominjate?

Ko je oče umrl, je bilo meni vsega štiri leta in pol. Zgodnjega otroštva se brez psihoanalitične pomoči najpogosteje ne spominjamo. Pri psihoanalizi pa se spominska meja začne spuščati, v možganih se vzpostavijo nove povezave, iz katerih se črpajo spomini, in tudi pri meni so se po taki analizi pojavili zgodnji spomini, povezani tudi z očetom.

V spominu imam očeta, ki je med dopoldanskim in popoldanskim delom na kliniki prihajal domov na kosilo. Pogosto smo mu otroci hodili naproti in ko nas je na poti zagledal, se je ustavil in nas od daleč pozdravil, tako da je pomahal s klobukom ... To je spomin, ki se je verjetno ohranil zato, ker se je prizor večkrat ponavljal. Po popoldanskem delu pa je oče prihajal domov okoli sedmih, da je bil z nami pred spanjem ... Spomnim pa se, da smo za večerno branje pred spanjem vedno želeli mamo, ki je imela mehkejši glas in je bolje znala oponašati različne glasove iz pravljicnih zgodb.

Psihoanalitično pa sta zanimiva dva zgodnja spomina, povezana z očetom. Spomnim se moje zavrnitve ene od njegovih prošenj ob prihodu domov, da mu prinesem copate ... Bila je rezultat tistega otroškega rivalstva z očetom in otroške navezanosti na mamo, ki se še bolj ojdipsko izraža v spominu, ko sem očeta odrinil od mame, ki jo je ob prihodu domov običajno objel in poljubil.

Eden izmed močnejših zgodnjih spominov pa je obisk bolnega očeta v takratnem sanatoriju Emona, kjer je ležal zadnjih štirinajst dni pred smrtjo. Spominjam se velike bolniške sobe, velikega balkona lepe klasicistične stavbe, belega pohištva ... Oče je že težko govoril ... Seveda takrat nisem vedel, da oče umira in da je bil to zadnji obisk ... Nekaj dni zatem je umrl.

Odraščali ste ob veličini očetovega plemenitega dela. Verjetno je prav to vplivalo tudi na izbiro vaše poklicne poti zdravnika – vendar niste sledili očetovemu porodničarstvu, ampak ste specializirali psihiatrijo ... in dodali še literarno teorijo.

Že pri petih letih sem vedel, da bom zdravnik. V tisti starosti imajo otroci močno željo po identifikaciji, popolnem poistovetenju z očetom, tudi z njegovim poklicem. Spominjam se, da

sem imel za igrače različne predmete iz očetove domače lekarne ... Vsem po vrsti sem v igri »dajal injekcije« in jih potem na otroško sočuten način tudi vprašal, ali je kaj bolelo.

Tudi ob zaključku gimnazije nisem niti za trenutek pomislil, da bi šel študirat kar koli drugega kot medicino. Ta očetov vpliv je kar trajal in trajal in šele v tretjem letniku študija medicine me je močno začela zanimati literatura, zato sem vzporedno vpisal še študij primerjalne književnosti in literarne teorije.

Po končanem študiju medicine sem stažiral na kardiologiji, ki jo je takrat vodil znani in strogi prof. Košak, in tam so opazili moje spretno asistiranje pri operacijah; drobne ročne spretnosti in fino motoriko, ki jo mora imeti kirurg, imam verjetno po očetu. Povabili so me, da ostanem pri njih, vendar pa je po nekem naključju prišlo do drugačne odločitve. S kolegi sem se udeležil mednarodnih srečanj Wilhelma Reicha, Freudovega učenca, ki je psihične motnje preučeval zelo somatsko, telesno ... Zanimale so ga napetosti, ki nastanejo v telesu in kasneje privedejo do bolezni, kot da bi se na tak način reševala tesnoba. Področje me je sicer zanimalo, vendar to ni bila moja povsem prva želja ... Nekako sem zašel v kroge psihiatrov in psihiatrije in moje dotedanje znanja s področja medicine in primerjalne književnosti se je začelo zanimivo srečevati in povezovati ter nadgrajevati.

Kot ste v knjigi ob stoletnici rojstva Pavla Lunačka (Zupan, 2000) zapisali, ste ob spominu na očeta v sebi gojili ideal, ki naj bi ga kdaj dosegli. V vaši knjigi Zgodbe iz neke druge hiše (Lunaček, 2022) lahko beremo: »Več ko si prejel, več moraš dati od sebe«. Kolikšna je bila teža ideala, ki vam ga je predal oče?

Pogosto se dogaja, da bi otroci radi dosegli uspeh svojih staršev ali jih celo presegli. Vendar, če je ta cilj previsok in odnos ojdipsko nerazrešen, obstaja nevarnost, da omagajo, lahko tudi tragično omagajo. Poznamo primere nesrečnih samomorov otrok zelo znanih in uspešnih staršev, lahko pa to pripelje tudi do hudih psihičnih obolenj ... Uspešni starši so lahko blagodat, lahko pa tudi svojevrstno breme svojim otrokom.

V mojem primeru je bil oče visok ideal, čeprav sem se kdaj tudi spraševal, če bom jaz sploh kdaj postal jaz sam. Ko sem prišel na medicinsko fakulteto, sem se srečeval z očetovimi sodelavci ali z njegovimi učenci ... Prepoznavali so me kot sina uglednega porodničarja, ponujena mi je bila tudi specializacija na ginekološki kliniki, kjer bi nekako nadaljeval očetovo delo, vendar sem jo zavrnil. Začelo me je obremenjevati, da sem sin svojega očeta, da nisem Matjaž Lunaček, neki zdravnik, ampak sin tistega znanega Pavla Lunačka. Moj »umik« na področje psihiatrije, zelo daleč od očetovega strokovnega področja, je malo povezan tudi s tem. Na ravni »ideala jaza« sem našel področje, najprej v psihiatriji, potem v psihoanalizi in kasneje v pisanju, in oče mi ni več predstavljal nedosegljivega ideala. Sicer je pa to za Lunačkov rod kar nekako značilno: praded Jernej je imel imenitna inženirska znanja, ki so bila uporabljena pri postavitvi prve parne žage na Kranjskem, ded Aleksander se je usmeril na področje učiteljevanja, čeprav je po Jerneju imel nekaj tehničnih izumiteljskih sposobnosti in jih je tudi s pridom izkoristil, predvsem na področju čebelarstva in sadjarstva ... Tudi moj sin Izar ni sledil mojemu psihoanalitičnemu področju, ampak se uspešno uveljavlja na področju likovne umetnosti ... Že peta Lunačkova generacija se gre nekaj svojega.

Tudi pri Pavlu Lunačku je izstopala posebna inovativnost in iznajdljivost, ki se je kazala že med njegovim študijem medicine, pa tudi pri snovanju in vodenju konspirativnih bolnišnic v vojnem času ter kasneje pri delu na področju ginekologije in porodničarstva.

Iz časov njegovega študija medicine je znan zapis njegovega profesorja anatomije Janeza Plečnika, mlajšega brata arhitekta Jožeta Plečnika, ki je zapisal: »Tu pa je študent Pavel Lunaček, ki se odlikuje s takimi kvaliteta, da visoko presega svoje vrstnike. Iz tega mladeniča bo še nekaj velikega.« K tej oceni je zagotovo prispevalo tudi Pavlovo zelo spretno prepariranje ušesnega polža, ki ga je pri predmetu anatomije izluščil iz kostnega dela nepoškodovanega in je veljal za edini tovrstni preparat na svetu.

Na enem od strokovnih kongresov pa sem pred leti v Parizu srečal nekega francoskega zdravnika, ki se je želel srečati z mano zaradi priimka Lunaček. Preveriti je namreč želel morebitno povezavo mojega priimka z imenom medicinskega instrumenta »lunaček«, ki ga je v svoji zdravniški praksi tako rekoč dnevno uporabljal. Presenečeno sva ugotovila, da ta medicinski instrument v porodništvu, za katerega še nikoli nisem slišal, imenujejo po iznajditelju, mojem očetu prof. Pavlu Lunačku.

Pa še eno zanimivost naj omenim. Ob snemanju filma *Bratje Milčinski* smo obiskali tudi partizansko bolnišnico Zgornji Hrastnik v Kočevskem Rogu in v eni od barak so se mi pokazale neverjetne konstrukcijske podobnosti s tistimi elementi in oblikami, ki sem jih imel v spominu iz Šentruperta, iz Lunačkovega panja, čebelnjaka, v katerem je oče Pavel v svoji mladosti rad preživel svoj prosti čas ali čas učenja, včasih je v njem kar prespal in se zbudil ob jutranjem brenčanju čebel ... Zazdelo se mi je, kot da je v konstrukcijah barak partizanskih bolnišnic v Kočevskem Rogu vgrajeno tudi nekaj Pavlovega znanja, ki ga je pridobil s študijem gozdarstva pred njegovim študijskim prehodom na medicino, ter vsi tisti vtisi in spomini na asimetrične lesne konstrukcijske zveze iz Lunačkovega čebelnjaka, ki je danes lepo razstavljen v muzeju na prostem v Šentrupertu.

Ob spominu na očetov humanizem, njegovo visoko etičnost, delavnost, voljo, predanost ... je pogled na današnjo družbo zaskrbljujoč. Prostori duha se zaskrbljujoče zožujejo, temeljne vrednote izginjajo, zmanjšuje se zaupanje v znanost, ki menda »ne dohiteva hitrosti uma«, kot ste nekje zapisali. Kaj se dogaja? Kam nas lahko vse to pripelje?

Pred leti sem v Šentrupertu predaval na temo transfernih poklicev o lacanovski poziciji ljudi z apriorno ustvarjenim zaupanjem in predpostavko o njihovi temeljni vednosti. Ljudje s transfernimi poklici bi morali biti ljudje z veliko odgovornostjo, s širokim svojiskim miselnim sistemom, ki ima v sebi tudi vrsto vrednot, ki bi jih morali vzdrževati in jih odgovorno posredova-

ti naprej, pa naj gre za znanstvenike, ki so preveč razparcelirani po posameznih laboratorijih in inštitutih, učitelje ali duhovnike, zdravnike ali pravnike in tako naprej, ki so se na nek način skorumpirali in uničujejo še tista dobra jedra, ki seveda še vedno obstajajo ... Koliko je še predanih znanstvenikov, izjemnih učiteljev in vzgojiteljev, koliko je srčnih zdravnikov, ki morajo sedaj nositi težka bremena neodgovornosti ali nerazumevanja poklicne transfernosti ... Meni je to grozno.

Tudi v mojem psihoanalitičnem delu je skrb in odgovornost za vrednote ključna. Nekdo je na primer lahko hudoben zaradi trpljenja, ki so mu ga povzročili drugi, in ko se enkrat tega osvobodi, začne v svojem okolju, v katerem deluje, te vrednote, ki jih je v tem odnosu doživel, trositi naprej, postane svetel človek. V smislu takega procesa mora težiti celotna družba. Potreba po vzdrževanju in posredovanju vrednot je velika, če hočemo ustaviti to nevarno degradacijo.

Poleg vsega pa nas še vedno, ali celo vse bolj, bremenijo razkoli, začeni s tistimi iz prejšnjega stoletja ... kot da ne najdemo načina pomiritve in sprave. O svojem očetu Pavlu Lunačku, o njegovi izjemni etični drži, o njegovi pomoči vsem pomoči potrebnim, tudi nasprotnikovim ranjencem v vojnem času, ste nekje zapisali: »To je tista prava sprava, ki ni na veliko razglašena, ampak živa deluje na skupnost.« Ampak kako slediti temu plemenitemu zgledu in sporočilu Pavla Lunačka, če kot psihoanalitik nekje ugotavljate, da našo družbo neustavljivo napada zlo, ki se skriva v nekrivdnosti in brezsrčnosti?

K pravi, živi spravi lahko pripomore res le visoko etična oseba, ki razume življenje v njegovi kompleksnosti. V mislih imam etiko, ki se v svojevrstni »iznajditeljski svežini« vzpenja visoko nad moralo. Saj vemo, da nekdo lahko sledi moralnim načelom, ni pa nujno, da je pri tem tudi etičen. V vojnem času so se ljudje znašli v težavnih življenjskih situacijah z različnim bremenom in bogastvom tradicij svojih družin ... V razmerah ogroženosti so se odločali zelo različno, v ključnih trenutkih pa je bila najpomembnejša čvrsta etična drža ...

Foto: arhiv družine Lunaček

Vojno obdobje je pustilo globoke bolečine, ki jih mnogi niso mogli ali znali odžalovati ... prenesli so jih na naslednjo generacijo ... V tem primeru v psihoterapiji govorimo o transgeneracijskem prenosu. Grozote vojne je treba na obeh straneh odžalovati, lahko rečemo tudi »predelati« ... Obtoževanje drug drugega je lahko neskončno in sovražnost se neproduktivno prenaša iz roda v rod. Potrebna bi bila nekakšna družbena terapija, terapija širše skupnosti, da se ti negativni transgeneracijski prenosi prekinejo in se oprimemo pozitivnih prenosov z generacije na generacijo, lahko povsem na nivoju drobnih, vendar pozitivno močnih sporočil. V takih procesih razreševanja travm sem kot psihoterapevt vedno pripravljen sodelovati, tudi v Šentrupertu.

Najlepša hvala, spoštovani prim. dr. Matjaž Lunaček, za pogovor o dragocenih spominih na očeta Pavla in razmišljanje o vrednotah in aktualnih družbenih razmerah, ki prepogosto odsevajo »neskladnost uma in srca«. Kako aktualna je misel iz življenjske maksime prof. Pavla Lunačka: »Učimo se s plemenitim stremljenjem, v globoki ljubezni, s prizadevno gorečnostjo v brezosebnih dobroti,« in kako prav bi bilo, da bi bilo to čudovito Lunačkovo geslo zapisano tudi tam nekje na šentruperški »učilni zidani«, ki ponosno nosi njegovo ime.

Pogovarjal se je Jože Uhan
joze.uhan@telemach.net

Recepti iz Šentruperta: Žganci

Gospodinje v Šentrupertu in njegovi okolici so od konca 19. stoletja do druge polovice 20. stoletja kuhale pestro paleto brezmesnih jedi, kot so močnate jedi, jedi iz kaše ter žganci. Vedno so bili na mizi ob večjih opravilih na kmetiji, ob košnji, mlačvi ter delu v vinogradu ter tudi za vsak dan, saj je bila moka dostopno živilo, različic žgancev pa toliko, kolikor različnih vrst moke so poznali. Poslastica pa so bili zagotovo ajdovi žganci, zabeljeni z ocvirki.

Žganci so bili lahko za zajtrk, na primer zmesni žganci z mlekom, kot priloga pri glavnem obroku ali pa kot večerja. Bili so za v mleko, svinjsko juho, obaro, poleg kislega zelja ali kisle repe, z ocvirki kot samostojna jed, popečeni na ocvirkovi masti za moč, z belo kavo za večerjo ...

Največkrat so kuhali ajdove žgance, pa tudi koruzne in bele oziroma krompirjeve, ponekod zmesne. Za bele žgance je morala biti ostra moka, da se žganci niso pacali. Če je bilo moke bolj malo, so žgance skuhalo na krompirju, ne samo bele, ampak tudi ajdove. »Če niso imeli moke drugačne kot bele, je morala

dat krompir kuhat. Potem je dala pa belo moko zraven krompirja skuhat. So bili dobri, ojej! Smo tudi jedli bele žgance,« se spominja sogovornica. Na krompirju so bili največkrat kuhani ta beli žganci, ki so bili povečini iz polbele moke. Iz zmesne moke, ki je bila mešanica koruze, ajde in ječmena, so kuhali zmesne žgance.

Ajdovi in koruzni žganci

Sestavine:

- ½ do ¾ l ajdove ali koruzne moke,
- voda,
- sol,
- ocvirki.

Priprava:

V lonec vrele soljene vode vsujemo ajdovo moko. Nato lonec pokrijemo, da voda kipi čez moko oziroma žgance. Paziti moramo, da ne skipi. Čez par minut kepo moke obrnemo naokoli, jo čez sredino s kuhalnico prebodemo in kuhamo še 10–15 minut. Večji del vode - žgančevke odlijemo v drugo posodo. Žgance s kuhalnico zmešamo in po potrebi dodajamo žgančevko, tako da dobimo enotno zmes, ne presuho in ne preveč pacasto. S podolgovato kuhalnico ob robu posode zajemamo žgance in jih z vilicami nadrobimo v lončeno skledo. Zabelimo z ocvirki.

Ta bel' žganci ali krompirjevi žganci

Sestavine:

- Krompir,
- voda,
- sol,
- polbela, ajdova, koruzna, ječmenova ali zmesna moka,
- ocvirki.

Priprava:

Za ta bele žgance (bele žgance) krompir olupimo, narežemo na kose in ga damo kuhat. Ko je že skoraj kuhan, vsujemo belo moko, v kup naredimo luknjo ter kuhamo 15–20 minut. Večji del vode - žgančevke odlijemo, žgance zmešamo s krompirjem, če je treba, tudi pretlačimo, po potrebi dolivamo žgančevko, da niso presuhi, jih s podolgovato kuhalnico zajamemo iz posode ter nadrobimo v skledo in zabelimo z ocvirki. Na isti način lahko skuhamo ajdove, koruzne, ječmenove ali zmesne žgance, ki so jim rekli kar krompirjevi žganci.

Mojca Ramovš

*Delno povzeto po Mama kašo kuhala: Kulinarična dediščina v šentruperski dolini.
Etno družabno društvo, Draga pri Šentrupertu 2013.*

12 novih avtomobilov za opravljanje storitve Pomoč družini na domu

Pred Domom starejših občanov Trebnje so na zadnji majski dan prevzeli dvanajst novih avtomobilov, ki jih bodo uporabljale izvajalke storitve pomoči na domu v občinah Trebnje, Mirna, Mokronog – Trebelno in Šentrupert.

Pomoč na domu je socialnovarstvena storitev, ki je namenjena pretežno starejšim osebam (nad 65 let), ki živijo na svojem domu, vendar se zaradi bolezni ali drugih težav povezanih s starostjo

ne morejo več v celoti oskrbovati ali negovati sami, niti tega v zadostnem obsegu ne zmorejo njihovi svojci. S pomočjo na domu se nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu ter se tako posamezniku omogoči, da lahko čim dlje ostane v domačem okolju. Povprečno je mesečno na območju vseh štirih občin vključenih 130 uporabnikov, ki jim socialno oskrbo zagotavlja 13 socialnih oskrbovalk. Storitve je organi-

zirana vse dni v tednu, vključno z nedeljami in prazniki.

Občine imajo do javne službe velik posluh in razumejo pomembnost in namen storitve, zagotavljajo visok znesek sofinanciranja in prijazno ter dostopno ceno za uporabnika. Občine pokrivajo tudi strošek najema vseh avtomobilov.

Mateja Kozlevčar, DSO Trebnje

Foto: Artera

Deževno pomlad preganjamo z bralnimi projekti in srčnimi literarnimi večeri

Začetek letošnje pomladi smo v knjižnici začeli praznično, z novo izdajo Golieve drame Sneguljčica in osrednjo prireditvijo 27. Golievih dni, v okviru katerih smo podelili nagrade in priznanja za Bralne potepe, zaključek pravljčnih uric in Jurčkovega nahrbtnika. Najnovejšo izdajo Sneguljčice je ilustrirala priznana in nagrajena ilustratorica Marta Bartolj iz Trebnjega. Bralno značko za odrasle, Bralna potepanja, je letos opravilo rekordnih 123 bralcev in bralk. Jurčkov nahrbtnik je uspešno zaključilo 125 nadobudnih bralcev med 4. in 8. letom starosti, pravljčne urice pa je vsaj sedemkrat v sezoni 2022/2023 obiskalo 59 otrok. Vsem nagrajencem čestitamo

in že snujemo nove bralne izzive za poletje in jesen.

V sredo, 19. aprila 2023, smo v večnamenskem prostoru OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert gostili Janjo Vidmar, eno najbolj priznanih in branih slovenskih pisateljic. S pomočjo lastnih potopisnih fotografij s poti po Caminu, Apeninih in Kreti nam je predstavila svojo najnovejšo trilogijo romanov z navdihom potopisa: Niti koraka več, V koraku z Volkom in Koraki dvojine.

Slovesnemu dogajanju v okviru Praznika občine Šentrupert smo se priključili s predstavitvijo najnovejše knjige častnega občana Občine Šentrupert in častnega člana naše knjižnice Jožeta

Zupana V objemu minulih let. Večer je bil prelep, a prekratek za vse dejavnosti in doživetja človeka z veliko začetnico, ki je letos praznoval že 85 pomladi in so mu na medobčinskem praznovanju slovenskega praznika kulture podelili zlati znak JSKD.

**Patricija Tratar,
Krajevna knjižnica Šentrupert**

Ekipe prve pomoči preverjale svoje znanje na Mirni

V soboto, 27. maja, je bilo na Mirni rejijsko preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa. Preverjanja se je udeležilo 11 ekip z Dolenjske in Bele krajine, ki so svoje

SPREMEMBA DELOVNEGA ČASA POGODBENE POŠTE ŠENTRUPERT

Spoštovani uporabniki poštних storitev!

Obveščamo vas, da pogodbeni pošta 8232 Šentrupert od 8. maja 2023 posluje po spremenjenem delovnem času.

Ponedeljek, torek, sreda,

petek: 8.00-12.00 in

13.00-15.30

Četrtek: 8.00-12.00 in

14.00-18.00

Sobota: zaprto

Hvala za razumevanje.

znanje prikazale na štirih delovnih mestih, skupaj so morale oskrbeti kar 16 poškodovancev.

Namen preverjanj prve pomoči je vzdrževanje usposobljenosti ekip, širjenje znanja za preprečevanje nesreč in spodbujanje zanimanja za prvo pomoč v lokalnih skupnostih.

Preverjanje so organizirali Uprava RS

za zaščito in reševanje Izpostava Novo mesto, Območno združenje Rdečega križa Trebnje in Občina Mirna v sodelovanju z lokalnimi prostovoljnimi gasilskimi društvi. Hvala vsem, ki ste omogočili uspešno izvedbo dogodka.

Katja Strmole,
sekretarka RKS OZ Trebnje

Šolsko leto se počasi zaključuje

Na Centru za izobraževanje in kulturo Trebnje počasi zaključujemo šolsko leto. Ko se ozremo nazaj, vidimo, da smo občanom vseh štirih občin ustanoviteljc spet ponudili veliko novih in zanimivih vsebin.

Pod okriljem UTŽO Trebnje v Šentrupertu že vrsto let deluje Ustvarjalni krožek Šentrupert, ki s svojimi izdelki popestri marsikatero razstavo. Poleg ustvarjalnega krožka pa so letos v Šentrupertu potekale tudi delavnice Digitalne veščine za starejše občane (o delavnicah lahko preberete v prejšnji številki glasila).

Za našo univerzo pa že snujemo nove načrte za prihajajoče študijsko leto. Slavnostna otvoritev bo tokrat v torek, 3. oktobra 2023, ob 9. uri, v Mokronogu. Vabljeni vsi.

Na CIK-u pa niti v poletnih mesecih ne bomo mirovali, približujejo se nam zabavne počitniške delavnice za otroke Cikoletje v treh terminih (26.–30. 6., 3.–7. 7. in 21.–25. 8. 2023).

Še vedno smo vam na voljo tudi v Sve-tovalnem središču na našem centru

na telefonski številki 07 34 82 108, pri čemer sta informiranje in svetovanje za udeležence brezplačna. Več informacij pa lahko najdete na naši spletni strani, FB profilu ali na info@ciktrenje.si.

Tanja Vrčkovnik Kravcar, CIK Trebnje

Foto: iz arhiva krožka

Ustvarjalni krožek Šentrupert

Po nekaj letih prilagoditev v delu krožka zaradi korone je letošnje študijsko leto minilo brez pretresov. Srečevale smo se po pripravljenem načrtu in naredile vse izdelke, ki smo jih zapisale v svoj program na začetku študijskega leta. Že ob analizi lanskega ustvarjalnega leta smo članice izrazile željo, da bi utrdile oziroma se naučile veščin pletenja, vezenja in kvačkanja, zato smo letos največ časa namenile učenju teh veščin. Nastali so čudoviti, predvsem pa uporabni izdelki, kar je najpomembnejše. Vnučki so dobili nove copatke, kapice in jopico, članice copate, nogavice, šale ... Kvačkani novoletni okrasji so krasili marsikatero jelko. Spodbujale smo se in svoje znanje posredovale druga drugi, tako smo bile druga drugi mentorica.

Pred novim letom smo se na željo otrok in razredničark oglasile v obeh tretjih razredih OŠ Mirna. Narejene izdelke so otroci lahko odnesli domov, zato je bilo njihovo veselje toliko večje.

Obisk v vrtcu Šentrupert je bil v času prihajajoče pomladi, zato smo tudi temo

Foto: iz arhiva krožka

ustvarjanja prilagodile klicu pomladi. Otoci so z veseljem ustvarjali, nam pa so polepšali dan.

Tako medgeneracijsko druženje nam je vedno izziv in z veseljem se odzovemo klicu naših najmlajših.

Standardni del našega vsakoletnega programa je tudi izdelava voščilnic, adventnih venčkov in pred velikonočnimi prazniki okrasov, ki jih uporabimo za praznično dekoracijo. Tudi letošnji izdelki so bili čudoviti, krasili so naša stanovanja ali pa grobove najdražjih.

Seveda pa naša srečanja niso izključno namenjena samo ustvarjanju, temveč tudi druženju, klepetu, praznovanju okroglih obletnic ... Klepet ob kavici vsako sredo je kot balzam za našo dušo, da nam energijo za delo, ustvari prijetno vzdušje in v nadaljevanju delo steče brez zapletov.

Ker se radi družimo in ustvarjamo, bomo to nadaljevale tudi v naslednjem letu, vsako sredo v Župnišču Šentrupert.

**članice krožka in mentorica
Silva Mežnar**

Pošasti iz globin podzavesti

Konec maja smo odprli novočasno razstavo Bitja: podobe podzavesti, na kateri se predstavlja 13 umetnic in umetnikov iz zbirke Galerije likovnih samorastnikov Trebnje.

Razstava predstavlja vpogled v »skrita« dela iz depoja avtorjev Jožeta Horvata – Jakija, Joškina Šiljana, Igorja Simonovića, Margot, Matta Sesowa, Ivane Stanisavljenić Negić, Olge Kolar, Irene Lelja, Branke Pirc, Judite Rajnar Prosen, Jožice Škof in Gorana Horvata. Nekatera so bila povod za iskanje novih »pošasti« v opusih aktivnih ustvarjalk in ustvarjalcev, ki se predajajo fantastiki in dopolnjujejo tokratno postavitve. S fokusom na umetnikih iz lastne zbirke galerija kaže potencial za vedno nove možnosti nadgradenj in interpretacij samorastniške umetnosti. Razstava bo na ogled do 8. oktobra 2023. Lepo vabljeni!

Deja Bečaj, GLS Trebnje

Foto: Eving

REŠI ŽIVLJENJE BOLNIKOM Z MOŽGANSKO KAPJO! PREPOZNAJ ZNAKE GROM

POKLIČI 112

G

GOVOR

Neustrezen,
zatikajoč, slabo
razumljiv govor.

R

ROKA

Šibka
roka
ali noga.

O

OBRAZ

Na obrazu
povešen
ustni kot.

M

MINUTE

Vsaka
minuta
šteje!

**OB KATEREMKOLI ZNAKU TAKOJ POKLIČI 112.
SPOROČI, DA SUMIŠ NA MOŽGANSKO KAP.**

www.GROMminute.si

ZA SRCE
INŠTITUT ZA KARDIOLOGIJO IN REANIMACIJO

Rešeno življenje naj bo življenja vredno

**Možganska kap je po
celem svetu najpogostejša
nevrološka bolezen.**

Samo v Sloveniji jo letno doživi več kot 4.000 ljudi. Smrtnost je visoka, izredno velika pa je tudi invalidnost, ki jo povzroča, saj mnogi utrpijo tudi hude posledice, kar njim in njihovim svojcem bistveno spremeni kakovost življenja.

Najpomembnejša preventiva je zdrav način življenja: nekadilstvo, vsakodnevna vsaj 30-minutna hoja, več sadja in zelenjave, vzdrževanje ustrezne telesne teže, omejitev vnosa soli, maščob in sladkorja, odpoved škodljivim razvadam, redne meritve krvnega tlaka, krvnih maščob in sladkorja ter srčni utrip. Zelo pomembne so redne kontrole dejavnikov tveganja.

Najbolj preprosto in zanesljivo prepoznamo znake kapi s pomočjo besede GROM.

Ukrepati je treba hitro in pravilno. Bodi pripravljeni pomagati, morda bomo pomoč rabili tudi mi sami!

povzela P. K. L.

UV SEVANJE – Kako se lahko zaščitim?

Sonce ima poleg koristnih (nastanek vitamina D, dobro počutje, svetloba, toplota) tudi škodljive učinke na zdravje, ki jih večinoma povzroča delovanje ultravijoličnega dela spektra sončnega sevanja.

Prekomerno izpostavljanje UV žarkom lahko povzroči akutne in kronične škodljive učinke na kožo, oči in imunski sistem. Izpostavljanje soncu je glavni dejavnik

tveganja za razvoj vseh vrst kožnega raka in prezgodnje staranje kože. Število novih primerov raka kože v zadnjih desetletjih narašča.

Osnovna priporočila zaščite pred UV sevanjem:

- Izogibajmo se soncu, ko je najmočnejše, zlasti med 10. in 17. uro.
- Nosimo primerna oblačila, pokrivala in sončna očala.
- Kot dodatno zaščito uporabljajmo kemične varovalne pripravke za zaščito pred soncem s sončnim zaščitnim faktorjem 30 ali več.

- Otroke do starosti pol leta zaščitimo z uporabo klobuka, ustrezne obleke in sence, ne s kemičnimi zaščitnimi preparati.
- Kadar je senca krajša od telesa, se umaknimo v senco, ali pa si senco ustvarimo sami (odpremo dežnik, senčila ...).
- Izogibajmo se uporabi sevalnih naprav umetnih UV sevanj (solarij).

Varne porjavelosti ni, ker je vsaka z izpostavljanjem soncu ali umetnim virom UV žarkov povzročena porjavelost kože pravzaprav izraz poškodbe kože.

povzela P. K. L.

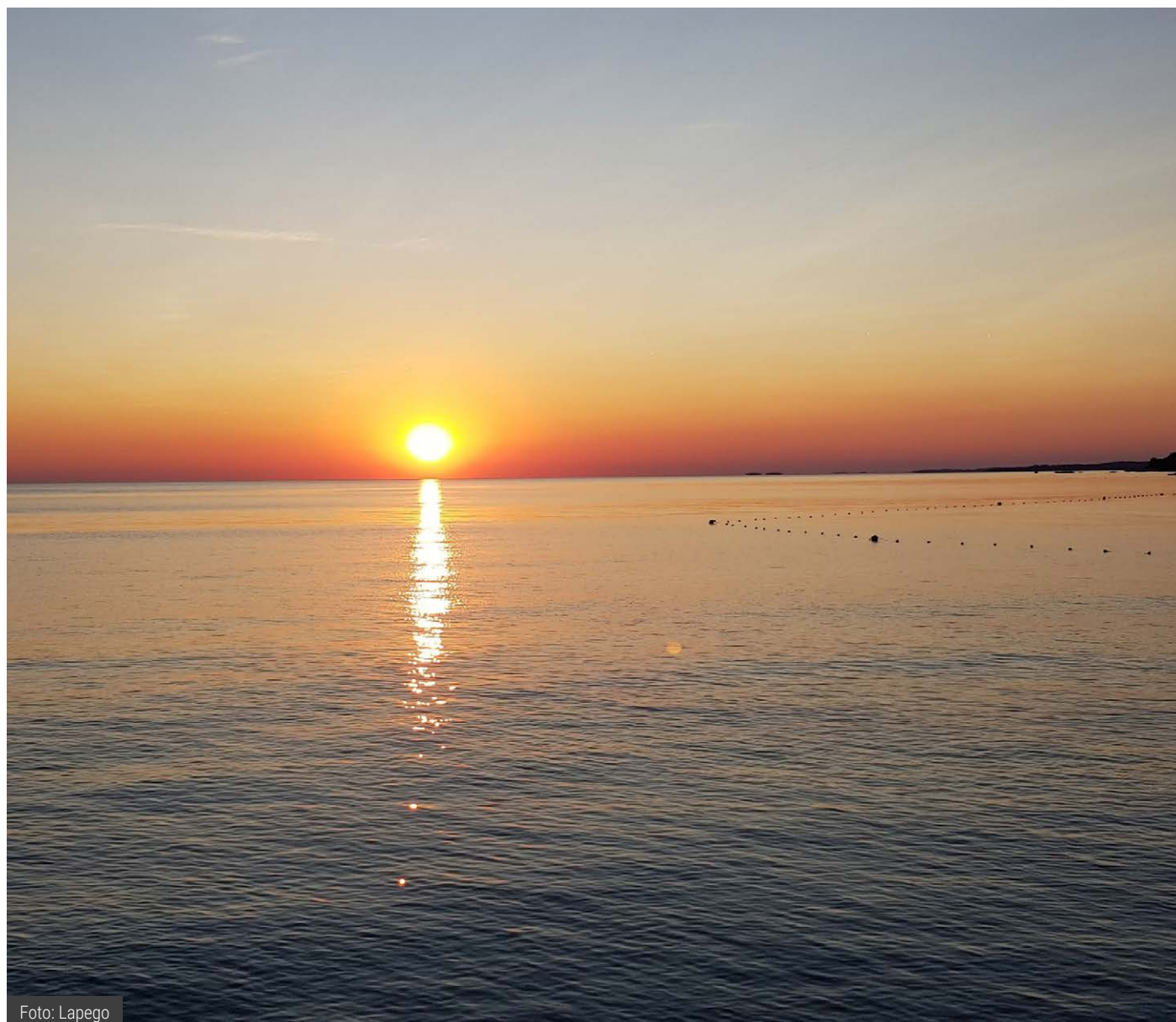

Foto: Lapego

NAPOVEDNIK DOGODKOV V OBČINI ŠENTRUPERT

IME DOGODKA	DATUM, URA	LOKACIJA	ORGANIZATOR
KONCERT BQL & NIKAZORJAN	Petek, 7. julij 2023, ob 20.30	Dežela kozolcev, Šentrupert	Zavod Dežela kozolcev
GASILSKA VESELICA Z ANSAMBLOM BANOVC	Petek, 14. julij 2023, ob 20.00	GD Šentrupert	PGD Šentrupert
GASILSKA VESELICA Z ANSAMBLOM ŠENTJANCI	Sobota, 19. avgust 2023, ob 20.00	GD Sveti Rok	PGD Sveti Rok
RD BAJKAM ŠENTRUPERT	Sobota, 9. september 2023, ob 9.00	Start pred Deželo kozolcev, Šentrupert	Rekreacijsko društvo Šentrupert
KONCERT VOKALNE SKUPINE LILITH S PRIJATELJI "TA ZELENA DEŽELA"	Sobota, 21. oktober 2023, ob 19.00	Hiša vina Frelj	Vokalna skupina Lilith

Pridržujemo si pravico do spremembe programa.
Več na www.sentrupert.si.

ŠentRUPERT

Glasilo Občine Šentrupert,
ISSN 2820-6126

Leto: XXV./2, poletje 2023

USTANOVITELJICA:
Občina Šentrupert,
zanjo Tomaž Ramovš

UREDNIŠKI ODBOR: Petra Krnc
Laznik, urednica, člani: Janja
Jerovšek, Mateja Leban, Franc
Pepelnak, Marjana Podlesnik,
Jakob Trček, dr. Jože Uhan

Avtor naslovne fotografije je
Studio Praprotna

GRAFIČNA PRIPRAVA in TISK:
Jože Dolinšek s.p.

Glasilo izhaja štirikrat letno
Naklada: 1100 izvodov

Glasilo je za občane Občine
Šentrupert brezplačno.

Prispevke za poletno številko
časopisa pošljite do četrтка,
31. avgusta 2023, na e-naslov
glasilo@sentrupert.si. Pripo-
ročena dolžina je 1500 znakov
s presledki vred. Fotografijo
dodajte posebej, ne prilepljeno v
word, ampak kot priponko vsaj
velikosti 1024x***. Pripišite
avtorja prispevka in fotografije.
Uredništvo si pridržuje pravico
od krajšanja in lektoriranja bese-
dil. Anonimnih in ne več aktual-
nih prispevkov ne bomo objavili.

V glasilu objavljeni prispevki
izražajo stališče avtorja in ne
uredništva.

